

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru Românii și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERȚIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisele nu se in-
napolază

ROMÂNUL

Vaida și..... Polónyi.

Arad, 3 Martie.

Două nume, pe cari am dori să le scriem distanțiate la infinit, dar îngustimea coloanei de ziar ne permite abia un spațiu de câțiva centimetri. Unul vrăjește în noi imaginea clară și armonică, a luptătorului convins și idealist, care și-a închinat viața unei cauze mari, celălalt pata întunecoasă, figura nesigură, strivită de conștiința demonică a stărpiturei morale ce înfățișează.

S'a mai întâlnit vre-odată în viața politică a unui neam o figură de celebritate tristă a lui Géza Polónyi? Abilitățile reptilice ale unui lăgo politic, întrunite c'o pregnantă faimoasă, imbecilitatea unui Chilon Chilonides pripășit în politica kossuthistă, ferocitatea unui Shylock, care speculează carnea și sângele potrivnicilor lui politici, — dau abia contururile generale ale acestui tip politic pervers, care răsfrânge astfel sinteza celor mai umbroase laturi ale degenerescenței în politica ungurească.

Când își face apariția în incinta camerei, ochii îi se feresc instinctiv ca izbiți de ivirea neașteptată a unui uriaș broscoi, iar când îl vezi uneori gesticulând bizar, cu brațele lui desfălate, deasupra talazurilor de patimi, în zilele de obstrucție involburată, cunoști senzația stranie, care a inspirat multor pictori vizibilele acele cu monștri marini, diformi și înfrorători, stăpânind furiile mării.

În istoria luptelor politice din deceniile din urmă, rolul lui a uimit până și pe Unguri prin îndrăsneala și cinismul mijloacelor în-

trebuințate. Mulți oameni cinstiți i-au ferit din cale și Polónyi a găsit pe timpul regimului coaliționist, în 1906, drum liber, până sus la fotoliul justiției. Ciudată întâmplare și cât de semnificativă: în fotoliul celui mai sever puritanism, în fotoliul justiției țării, monstrul moral al politicei ungurești. Dar paradoxul era totuși prea frivol. În jurul fotoliului încălecat de cavalerul celor mai veroase afaceri, au început să curgă noroaiele unor procese difamante, între cari celebrul proces pentru niște lupanare.. Polónyi a trebuit să dispară dela acel loc atât de nemeritat, urmărit de scârba, chiar și a opiniei publice maghiare. Dacă ne aducem bine aminte dozarul jalnicului proces Lengyel-Polónyi n'ar fi nici astăzi încheiat.

Polónyi însă n'a disperat. S'a făcut apostol antisemit, mai gălăgios decât toți fariseii dela Alkotmány, dar cercurile catolice nu-l putură răbda și nici secolul pe acest pseudomesia de bălci. Oameni ca Iuliu Andrassy, contele, au făcut declarația, că mâna lui Polónyi întinează pe cel ce-o prinde... și mulți se spălau pe acele vremuri. Până și partidul său s'a lepădat de el prin 1908, intrigile lui devenind un balast insuportabil în viața și disciplina de partid.

De atunci Polónyi a mai făcut câteva acte de lașitate și de inconsecvență politică, fără vre-o însemnătate deosebită — și a pândit veșnic călcâiul achileic al vrășmașilor săi, clandestin și viclean ca o șopârlă. Aținându-se mereu prin mlaștinele vieții publice, și-a asigurat un loc de seamă în răscolirea putreziciunilor din procesul Désy-Lukács și din procesul afacerilor soioase dela Insula Marga-

reta. În anul trecut și acum doi ani, pe timpul celor mai violente obstrucții, a fost văzut ședinte întregi cocoțat pe băncile din cameră și agitând din buclele-i enorme ale obrazului când o sirenă de automobil, când o trâmbiță răgușită. Era în element. Dar toate rămăseseră încercări zadarnice, — când iată, că i se ivește un nou moment profitabil: actualitatea gravă a chestiunii românești.

Polónyi face acum sforțări supreme.

L'am văzut în ședința de ieri hienă politică, rămând în brășii mormintelor dela Dobrițin și improșcând cu ei în demnitatea noastră națională. L'am văzut agățându-și toate zdrențele fantaziei degenerate de ciuha iridentismului român. A fost repugnant chiar și pentru cercurile politice ungurești. Ziare ca „Az Ujság” vin să constate, că „numai un Polónyi putea să se angajeze în acest chip.” Până și ziarele kossuthiste deplasează chestiunea și par a atenua atitudinea lui Polónyi, prin proceduri gazetărești.

Polónyi a avut totuși un succes. Un succes ca toate succesele din viața sa. El a reușit să atâțe din nou jăratecul patimilor șovine, chiar în clipa, când pentru orice om de bunăcredință nevinovăția Românilor era dovedită prin rezultatele instrucției de până acum. E, anume, cât se poate de verosimil, că explozia dela Dobrițin este manopera unor cercuri politice rusești, cari au țintit îndârjirea româno-maghiară, vulnerându-o în punctul cel mai sensibil, la Hajdudorog... Incât privește pe antagoniștii noștri, acele cercuri și-au atins ținta. Ziarele ungurești, în frunte cu „Budapesti Hirlap” au debitat cele mai alese infamii la adresa noastră. Noi nu ne-am pierdut

Momente din viața Regelui Carol.

Culese și traduse după memoriile regelui Carol.

De Ion Scurtu.

12 Mai. — Armata oferă Marelui Căpitan o spadă de aur. — Academia Română și Domnitorul. — Chestiunea evreiască. — Carmen Sylva și Eroul ei. — Domnitorul vizitează Dobrogea. — Isaccea. — Tulcea. — Cernavoda. — Constanța. — Hârșova. — Insufletețirea populației dobrogene pentru noul Stăpânitor.

1022 Mai. O vreme frumoasă favorizează sărberea națională de azi. — Armata închină sprețului ei Comandant, în semn de recunoștință, o spadă de onoare. Predarea spadei și înțirirea ei de către Metropolitul Primat se sărbătorește sub cerul liber, în fața statuei lui Mihai Viteazul.

Domnitorul se oprește călare în fața statuei și ministrul de război îi adresează, în numele țării adunate, aceste cuvinte:

„Ca omagiu al recunoștinței noastre, ca semn al devotamentului nostru deplin, noi aici, reprezentanți ai armatei din toate trupele, fericiți aștrâși în jurul Măriei Tale, rugăm să prindă această spadă de onoare, și să o purtate în amintirea a zilei de astăzi și a luptelor din campania trecută. Acei cari au luat parte la bătăliile dela Grivița, Plevna, Rahova, Smâr-

dan și altele, când vor vedea această spadă lucind în mâinile Măriei Voastre, vor simți acel foc sacru ce poartă cu sine victoria și vor găsi prilejuri nouă ca să perpetueze între generațiunile viitoare numele Marelui Căpitan Carol I, Domnitorul Românilor”.

Cu aceste cuvinte ministrul de război predă Domnitorului frumoasa spadă lucrată în aur, pe care delegațiunile celor patru divizii o țineră pe-o mare pernă, cât timp vorbise ministrul.

Pe mânerul spadei sunt gravate numele luptelor, la cari a luat parte armata română; sunt reproduse pe mâner și ordinele și medaliile de război ale României. Închinarea cuprinde următoarele: „Gloriosului conducător în războiul dela 1877/78 ostirea Sa recunoscătoare”; pe spadă se mai cetesc inscripțiile „Virtus romana rediviva” și „Grațiosului nostru Domnitor”. Pe mâner este emblema națională, vulturul cu crucea în cioc, iar în email cuvintele: „Slavă eroilor căzuți!”

Domnitorul pune mâna pe spadă și rostește cu glas răsunător aceste cuvinte:

„Primesc cu mândrie această spadă, ca un semn de dragostea scumpei mele armate, care prin vitejia ei a reînviat timpurile glorioase ale trecutului! O primesc în amintirea epocii mari, prin care am străbătut luptând laolaltă, împărțind griji și dureri, primejdii și nădejdi, — epocă mare din care am ieșit cu cinste! Dacă inima mi se strânge, gândind la eroii căzuți, nu

vom plânge, căci din mormintele lor a înflorit neatrănarea țării! Să dea bunul Dumnezeu ca spada aceasta să se odihnească un lung șir de ani în somn adânc! Iar dacă va fi scoasă la luptă, fie ca ea să ducă la isbândă o armată de eroi! Trăiască viteaza noastră armată!”

Cuvintele Domnitorului sunt primite cu nesfârșită însufletețire. După ce uralele încetează, elevii școalelor, delegațiunile tuturor regimentelor din țară și garnizoana capitalei defilează în fața statuei lui Mihai Viteazul, apoi Domnitorul se întoarce la Palat și de aci la Cotroceni, trecând prin străzile împodobite cât se poate de frumoș cu steaguri, covoare și ghirlande de flori.

Pe la orele două după amiază, nori grei acopăr cerul și furtuna ce isbucnește pare să amenințe desfășurarea mai departe a programului serbării. Dar ploaia ține puțină vreme și la ceasurile cinci începe marele prânz dat de Domnitor ofițerilor și soldaților în parcul dela Cotroceni. Iau parte două sute de ofițeri și o sută optzeci de soldați, pe pieptul cărora strălucește „Virtutea militară”. Sunt de față și ofițerii ruși din capitală, precum și principele ereditar Leopold de Hohenzollern, fratele Domnitorului.

Prânzul se desfășoară în chipul cel mai strălucit și Domnitorul închină în sănătatea scumpei Sale armate, rostind următoarele cuvinte:

„Ziua de 10 Mai a fost proclamată de țară ca serbare națională; astăzi, această zi a deve-

cumpătul... și s'a adevărit înc'odată puterea cauzei ce reprezintă, în vreme ce cauza șovină s'a demascat în toată ariditatea ei.

Și aceste ziare erau poate în punctul să caute cărări de retragere, după aventurii atât de bune. Polónyi însă le-a zăpăcit din nou. Smoala pornirilor anti-românești clocotește iarăși în căldările presei maghiare. Iată, acesta e succesul lui Polónyi!

El nu va simți nici o umilire în conștiință după lecția ce i-a dat d. Vaida, dela o înălțime morală imperceptibilă pentru o stărnitură a parlamentarismului din această îndoliată țară....

Ne putem închipui ușor, cum au să se desfășure iminentele discuțiuni asupra chestiunii românești, când preludiile ei sunt dirijate de un Polónyi...

Când ne vom împăca?

— Articol din afară. —

Din toate declarațiile contelui Tisza, cu toată năzuința lui de a se ascunde, o intenție a ieși mereu la suprafață, o intenție care lovește greu în poporul care „sufere și tace” neavând posibilitatea de a se apăra.

Cine cunoaște viața bietului Român, fie țaran, meseriaș ori negustor, știe că dacă guvernul ne va împlini toate dorințele culturale-politice, de vom avea gimnazii destule, școli normale libere, preoți și dascăli bine salariați, funcționari români etc... Românul va urma să aibă aceeași soartă.

Cel ce se nutrește cu pâine amară, cel a cărui viață e mai grea și mai neîndreptățită decât a vitei din jug, va trăi în aceeași colibă în care l'au împins birurile grele și toate nedreptățile ce se pot închipui. Țăranul român se va sbate și atunci în aceeași viață grea, din care prin puterile lui nu mai poate ieși; lui îi trebuie *pâine*, și înzadar îi dai posibilitate de a-și câștiga cultura națională ori străină, când cu totul de altă natură sunt necesitățile lui ardente.

Contele Tisza referitor la politica economică a guvernului s'a exprimat: „Prin colonizări nu urmărim scopuri potrivnice Românilor, ci folositoare Maghiarilor. Atitudinea noastră nu e ofensivă, ci defensivă împotriva cuceririi ce-o fac Românii pe teren economic”.

Așa ar fi dacă Tisza și-ar sacrifica averile proprii pentru aceste colonizări, dar pe dată ce

ele se fac pe socoteala statului, toată chestiunea ia un aspect urit și de-a dreptul criminal. Prin colonizări guvernul se face culpabil de îndoită nedreptate. Pe de-o parte el cumpără cu bani grei moșiile nobililor scăpătați și le dă coloniștilor Unguri pentru a face imposibilă populația românească.

Când moțul nu va mai fi silit să ia țara de-a lungul și de-a latul pentru o bucată de pâine, când bihoreanul nu-și va mai bate coasa pe moșiile nemesilor de pe pustă, unde s'a dus să lucreze pe un preț de nimic în locul muncitorilor străini organizați, când râurile din sud-ostul țării nu vor mai esunda silite de apele furioase coborite din munți plesuți de speculanți, când enormul șuvoiu de nedreptăți se va mulcomi cel puțin, atunci acest neam românesc își va putea câștiga mai ușor pâinea de toate zilele și i se va putea vorbi despre cultură.

Guvernul poartă grija, ca Săcuii să învețe economia de casă și le va orizează aceste produse; de ce nu face asemenea și cu bietii Români din Bihor sau Munții Apuseni?

Dacă statul cheltuiește pentru un palat de teatru din Budapesta 3 milioane de coroane, dacă pentru o moșie stearpă din Várpalota dă 5—6 milioane, de ce nu dă ceva și pentru regularea țărmurilor râurilor din sud-ostul țării, unde în urma esundărilor catastrofale atâția oameni au rămas pe drumuri?

Cu 20 milioane va face guvernul să se dreneze un teritor de vre-o 40.000 jug. din regiunea Dunării de jos. Credeți că din aceste pământuri va primi și vr'un Român ceva? Coloniștii unguri vor pune stăpânire și pe acestea!

Să vedem ce se întâmplă cu moșiile erariului. Erariul și fondul de cult, numai în sud-ostul țării, cu păduri cu tot au până la 400.000 jug. Din aceste în regie proprie sunt foarte puține, numai acele moși unde sunt școli economice sau ferme-model. Celelalte sunt date în arândă și aici se face nedreptatea. Nu se dau în parcele mici, ci numai în întregime, așa că numai oamenii cu averi mari le pot lua în arândă. Apoi ce e mai mult, ministrul își rezervă dreptul de a primi ofertele cari îi convin lui și nu e legat să-l primească pe cel mai favorabil statului. Așa se întâmplă că o oarecare rudă a unui secretar de stat are în mână câteva sate românești unde domnește autonom, după cum îi place. După protejării guvernului vin apoi Jidani, Nemții etc... toți închinătorii în fața politice guvernului. Aceștia de cele mai multe ori nu lucră pământul, ci-l dau Românilor în arândă, cel puțin cu prețul dublu. După regia mare guvernul nu are câștig mai mult de 3—3.5 procente. Cel puțin atâta putem aștepta ca aceste moși să se împartă în parcele de 2—10 jugăre și să se arândeze cetățenilor fără a lua în considerare simpatiile politice.

S'a adus nu de mult o lege specială pentru ajutorarea comunelor la cumpărarea pășunilor. Din an în an se votează de atunci sume mari, dar n'am auzit nici o comună românească să fi căpătat pășune. Ba chiar cele existente dispar, fie sub plug fie ca se ridice case pe acele locuri. Dacă te vei duce cu vitele în România d. e. nu te vor lăsa să vii îndărăt cu ele, cum s'a întâmplat nu de mult cu brănenii. Totul merge în folosul marilor proprietari, cari toți sunt unguri. Importul vitelor din România și Serbia e redus la minimal, contingentându-se numărul, vite nu poți crește, că n'ai pășune, așa se urcă prețul vitelor în țară și-i viața tot mai scumpă.

De ai vite, câte neplăceri ai cu medicii veterinari cu cari nu te poți înțelege. Iți pușcă vitalul, pierzi o avere întreagă; despăgubire nu capeti. Budgetul anului trecut îi dă ministerului de agronomie 100.000 cor. spre acest scop. Ce este suma aceasta pentru o țară ca Ungaria? Un strop în mare.

Unde sunt apoi dările grele directe și de consum, apoi finanțele. Pozițiile principale din venitele statului sunt: finanțe, darea de spirt, darea după pământ și după casă. Pe cine apasă acesta mai întâiu? Pe țăran, pe omul sărac.

Unde-i introducerea dărilor de consum pe articoli de lux, unde-i darea progresivă cinstită?

Sunt însă sate românești, cari au pământuri bune și mănoase. Aceștia apoi sufer de alte nevoi. Așa d. e. n'au drumuri de circulație. Degeaba aleg deputat guvernamental, care le tot promite drumul, tot nu-l capătă. Iar fără acesta nu pot valoriza la timp și prompt produsele lor.

Avem vre-o 3—4 comunități de avere, cu capitaluri mari. Mai toate au fost câștigate, apărute de Români. Azi străinul poruncește în ele. Tu fiu și urmaș al acelor grăniceri, cari și-au vărsat sângele pentru țară și casă, nu poți avea ajutor de acolo, ca la școală în tihnă să poți câștiga cultură, dar cei 3—4 fii ai notarului, unul mai prost ca celălalt capătă toți stipendii, să aibă bani de buzunar. Din aceste fonduri pot beneficia numai descendentele foștilor grăniceri, cari au câștigat avere.

Și apoi centrele pur românești cum mai sunt lipsite de ajutorul statului și favorizate cele străine? Târgurile de țară, centrele de administrație și justiție se stabilesc în localități ungurești sau cel puțin semiungurești, în urma căror dispoziții oamenii au mari cheltuieli, iar centrele lor se ridică în avere și industrie.

Când s'a năpustit filoxera asupra podgoriei de Tokaj, când a suferit daune mari de cutremur Kecskemétul, guvernul a știut să ia împrumut de stat, ca să sară în ajutor conaționalilor săi, dar ce au căpătat Românii prăpăditi în două rânduri de potop? Pasaport spre America?

nit și mai scumpă inimii mele, prin dragostea și încrederea ce mi-a arătat armata.

„Voi păstra frumoasa spadă, dăruită de ofițeri, subofițeri și soldați, drept cel mai scump odor. Ridic acest pahar în sănătatea bravei armate, care de-apururea va rămânea paza iubitei noastre patrii. Să trăiască ostașii români!

Seara Domnitorul și fratele Său fac o plimbare prin oraș, bucurându-se de iluminarea prea frumoasă și de focurile de artificii din Cișmigiu. Intreaga capitală este în picioare; peste o sută de mii de oameni umplu străzile și pietele publice.

26 Mai (7 Iunie). Domnitorul primește în audiență pe membrii fostei „Societăți academice Române”, transformată prin lege în „Academia Română”. Ion Ghica, președintele Academiei, în fruntea a douăzeci de membri, rostește această cuvântare:

Măria Ta,

„Academia Română, pătrunsă de recunoștință pentru sollicitudinea ce Alteța Voastră Regală a arătat acestei instituțiuni, vine astăzi, cu cel mai profund respect, să-I exprime sentimentele sale de grațitudine.

„Idea fundamentală de a face ca limba să fie una, precum una este și viața națională în noul stat român, a dat naștere Societății Academice Române.

„Cultura spiritului în toate ramurile activității sale face gloria națiunilor civilizate, glorie

ce se măsoară după urmele de lumină ce lasă din generație în generație, în litere, în știință și în arte, ca și în vitejie.

„Ca mai toate cugetările naționale, și aceasta a fost rezervată Domniei M. Tale a o realiză. Ea a fost și este din numărul acelor oarî sunt menite a înălța națiunea pe treapta ce l se cuvine.

„Ca Patron, A. V. Regală s'a asociat la modestele noastre încercări, ca Suveran a sancționat transformarea Academiei în instituțiune națională.

„Noi, membrii acestei instituțiuni, venim dar respectuos a exprima sentimentele noastre de grațitudine Inaliului nostru Protector, și tot odată a ruga pe Suveran să binevoiască a primi prezența de onoare a Academiei Române.

„Aceasta e cea mai scumpă dorință a membrilor Academiei, cari vin a depune omagiile lor la picioarele Tronului A. V. Regale.”

Domnitorul răspunde:

„Sunt mândru că sub Domnia mea s'a fondat societatea care astăzi devine Academia Română. Urez din toată inima, ca această frumoasă instituțiune să fie un bogat izvor pentru știință, pentru limba și istoria noastră națională. Primește cu o vie satisfacțiune a fi Președintele de onoare al acestui înălțat Corp, precum am fost fericit a fi, chiar dela fondarea ei, Președintele Societății Academice”.

1/13 Iunie. Domnitorul scrie tatălui său des-

pre necazurile provocate de chestia evreiască, spunând între altele:

„Timpul meu este cu totul prins de afacerile fără de număr... Leopold îți va fi dat o icoană fidelă a vieții mele agitate. Munca și ocupația necurmată, sutele de interese sunt acelea cari mă țin în picioare și-mi dau puterea de-a face ceva; altminteri aș fi strivit și m'aș duce la fund în marea de intrigi, cari mă împresoară”.

16/28 Iulie. Domnitorul răspunde unei scrisori a tatălui Său, arătându-i mersul crizei provocate de modificarea articolului 7 din constituție, în legătură cu emanciparea Evreilor cerută de congresul din Berlin:

„Ultima criză, cu toate peripețiile ei, mi-a pricinuit griji mari, multă bătaie de cap și nopți nedormite... Dar nădăjduiesc că n scurtă vreme chestiunea evreiască va dispărea dela ordinea zilei, spre mulțumirea tuturora. Atuncea ne vom fi dobândit neatârarea, cu trudă grea într'adevăr și vom fi ocolit cu noroc stâncile cele mai primejdioase; țara va veghia de-aci înainte cu atât mai ageră luare aminte, să nu naufragieze. — Să dea Dumnezeu ca, după călătoria furtunoasă de trei ani aproape, cărmaciul să-și poată îngădui puțină odihnă!... În pragul răboiului; Elisabeta mi-a dăruit un ceas de buzunar, având gravate următoarele versuri alcătuite de ea:

„Si de stai pe punte slabă,
„Și de se ngrămădesc turnuri de valuri,—

Acestea sunt ranele grele ale noastre, cari nu ne lasă să înaintăm, în urma cărora un popor de 4 milioane suferă. Suntem săraci. Pământ, pâine îi trebuie neamului românesc din această țară.

Pânea asta însă rassa dominantă de bună voie nu o va împărți cu noi.

Trebuie multă energie și devotament să ai-bă Tisza și soții, pentru a convinge pe Unguri despre folosul și lipsa unei pacifice conviețuiri cu Românii. Și nici asta nu va fi destul. Trebuie un mare și fierbinte purgator, ca ideile, concepțiile compatrioților maghiari să le purifice. Evenimente mari, istorice sunt în stare numai să producă o astfel de schimbare a atmosferei.

Atunci, numai atunci ne vom putea împăca!

(I. I.)

MANDATUL DELA LUGOJ. Ni se telegrafiază din Lugoj: Membri de încredere ai partidului național român din cercul electoral al Lugojului, în consfătuirea lor de azi, au hotărât să se puie candidat naționalist român pentru alegerea din 9 Martie st. n. Alegătorii români vor trebui să respecte cea mai strictă pasivitate în totul alegerii.

Noua cameră a României. Cu balotagiile terminându-se alegerile pentru Cameră, dăm aci, numele tuturor deputaților aleși, grupați după partide:

Național-liberali: Ion Agariciu, C. Alessiu, I. I. Alexandrescu, C. N. Alimănișteanu, Al. Anastasiu, Titu Andreeșcu, Dr. C. Angelescu (min. acuzărilor publice), G. Angelescu, Victor Antonescu (min. de justiție), D. Atanasiu, M. Băilă, Const. Banu, Dr. Bănescu, N. N. Basilescu, G. Becescu-Silvan, Al. Belu, I. Berindei, M. Berescu, prințul Valentin G. Bibescu, I. Bîldirescu, Dr. Botescu, I. Bontas, Vintilă Brătianu, D. Brezulescu, D. Burileanu, Ilie Călcăiulescu, M. Carp, P. Cernescu, D. Cheminger, Al. Ciocanel, Bogdan Ciomac, N. Cișman, I. S. Ciupag, Gavril Coandă, C. Constantinescu (min. de domenii), G. Costandache, Emil Costinescu (min. de finanțe), Dr. I. Costinescu, A. Cristof, Panaif Crivăț, Al. Culoglu, Emil Culoglo. — Emil Dan, G. Diamandi, G. Dimopol, C. Dinescu, Gr. Dragomir, Pel. Dragomirescu, G. Dragu, I. G. Duca (min. instruct. publ.), Gr. Dumitrescu. — Dr. Elian N. Enășescu, X. Eraclide. — M. Ferechide, Stețian Filipescu, N. Eălitis, Zamfir Filoti, I. Florescu I. I. Florescu, I. Th. Florescu, Titu Frumuseanu. — G. Gărdăreanu, C. C. Georgescu, At. Gheorghiu, I. T. Ghica, C. Gianni, V.

Gussi. — I. Hențescu, N. G. Holban. — Gr. Iamandi, C. Iarca, Al. Ignat, Al. Iliescu, Ant. Iliescu, I. Iliescu-Peret, St. C. Ioan, D. Ioanide, P. Ioanățescu, Elefterie Ionescu, E. Ionescu-Boteni, I. Ionescu-Quintus, Cristea Isvoranu, T. Isvoranu, Gr. N. Iurian. — Spiru Lalu, Iuliu Lecca, C. Lupescu, Dr. N. Lupu. — M. Macavei, Emil Manea, Andrei Marinescu, G. Marzescu, Dr. I. Mavrocordat, G. Meitani, St. Meitani, T. C. Mihail, Anghel Mihăilescu, Virgil Mironescu, I. Mitescu, N. Moroianu, G. Morțum, Al. Mustea. — C. Neamțu, N. Nedelcovici, Virgil Nicolaid, D. I. Nicolaescu, V. Nicolau, C. Niculescu-Buzestî, St. Nistor. — M. Orleanu. — N. Păcurariu, N. Pascal, I. Pastia, D. Pătrășcanu, St. Periețeanu, Emil Petrescu, N. Petrescu, G. N. Pilat, Iorgu Poenaru, I. G. Popa, N. A. Popovici, Gr. Procopiu, I. Procopiu, I. Procopiu, I. Purcăreanu. — I. Radulescu, Paul Radulescu, D. R. Raiea, N. Răutu, Emil Rey, I. Roman, N. Romanescu, Marius Roșca, C. Rusaveteanu. — I. G. Saita, I. G. Sassu, V. Săisut, N. Săveanu, N. N. Seccleanu, Al. Simionescu, B. Spănu, I. I. Stănculescu, Justin, Stănescu, Radu Stanian, C. Stere, C. Sturdza. — Stef. Sendrea, G. Șerban, Al. Șmelț, St. H. Ștefan, D. Șuculescu. — Al. Tătăranu, Anibal Teodorescu, St. Teodorescu, G. Teodorini, Gr. Trancu, Ion Trufin, C. Tiuleanu. — Ion Ulle, Virgil Uloiveanu, I. Urseanu. — L. Vălimăreanu, T. Vasiliu, G. Văsescu, Iulian Vrăbiescu, Al. Zamfirescu. — În total 167 național-liberali.

Conservatori: C. C. Arion, M. G. Cantacuzino, P. P. Carp, Luca Elefterescu, N. D. Ghica, D. Greceanu, Emil Juvara, G. Știrbei, Anibal Tețeman. — În total: 9.

Cons.-democrați: Matei Botez, Nestor Cîncu, V. Dimitroșol, C. Geblescu, Tache Ionescu, Dr. C. Istraț, P. Missir, Sebastian Moruzi, N. Titulescu, G. Zamfirescu. În total: 10.

Naționaliști: A. C. Cuza, N. Iorga.

Independenți: N. Fleva, I. C. Popescu (naț.-liberal), C. Popovici (naț.-liberal).

În total sunt în cameră 191 deputați.

Albania și Cuțovlachii. Domnul Christo Mexi, unul din conducătorii poporului albanez, membru al primului senat al Albaniei independente stând câteva zile în Viena, a acordat un interview unui redactor.

Întrebat de acesta dacă înrudirea noului domnitor al Albaniei cu familia regală română, va avea o bună înrăurire asupra Macedo-Românilor aflători în Albania, d. Christo Mexi a răspuns:

„Cuțovlachii sunt foarte mulțumiți de proclamarea principelui de Wied ca domnitor al Albaniei.

Regele Albaniei va trata cu bunăvoință pe acești supuși, indiferent de înrudirea lui cu familia regală română, fiindcă asemenea tratament la adresa Cuțovlachilor e singura politică înțeleaptă.

Nu va exista nici o deosebire între Albanezi și Cuțovlachii. Aceștia își vor putea cultiva limba națională și vor avea toată libertatea religioasă. Vor avea o biserică națională cu un simod al ei.

Acestea suna declarațiile textuale ale dlui Christo Mexi, declarații cari dovedesc bunele sentimente ale Albanezilor pentru frații noștri din regatul principelui de Wied.

„Cu toată greutatea puterii de stat”... Ieri s'a ținut în Giula adunarea congregațională a comitatului Bichiș. Intre punctele dela ordinea de zi au fost și adresele societății „Emke” și a comitatului Pest-Pilis, privitoare la „pactul” afirmativ încheiat cu Români.

Congregația comitatului Bichiș a luat în legătură cu aceste adrese următoarea hotărâre caracteristică șovinismului maghiar:

Congregația comitatensă, deși nu vede atins caracterul național al statului maghiar prin acordarea concesiunilor, puse în vedere, condiționat, de către primul ministru, totuș se adresează guvernului, ca luând în considerare situația maghiarimei din Ardeal, care se înrăutățește statornic tot mai mult, să pună în aplicare în interesul maghiarimei din Ardeal, fără întârziere și fără cruțare de jertfe, măsuri, cari să facă posibilă apărarea cu succes împotriva înaintării Românilor, mai cu seamă să împiedece ca proporția de proprietate să nu se schimbe în dauna maghiarimei și în favorul nemaghiarilor. Mai departe roagă guvernul ca față cu tendințele iredentiste a naționalităților și față de aceia, cari nu sunt aplicați să recunoască unitatea națională a statului maghiar și agită împotriva, să pășească cu severitate necruțătoare și cu toată greutatea puterii statului maghiar.

Aceasta-i hotărârea unui comitat locuit în număr considerabil, afară de „națiunea heghemonă” de Slovaci, Români și Nemți.

„Eroul meu, fi totdeauna la cârmă,
Fără de teamă până 'n sfârșit!”

„Alții vor avea să judece, dacă mi-am îndeplinit misiunea!...”

14/26 Oct. Domnitorul pleacă astăzi în Dobrogea, însoțit de ministrul Cogălniceanu; seara sosește în Brăila, unde l-se face o primire entuziastă, cu banchet de gală, retragere cu țerțe și reprezentatie de gală la Teatru. Păcat că vremea-i foarte rea, ploaie — de varsă și Domnitorul e sfătuit să-și întreprună călătoria.

15/27 Oct. După ce acordă de dimineață mai multe audiențe, Domnitorul își continuă drumul, pe Dunăre, cu vaporul austriac „Arpad”, fără să fimă seama de vremea rea. Trecând pe la Galați și Isaceea pitoresc situată, deasupra căreia se înalță o veche ruină și unde-l întâmpină o deputațiune de Turci și Tătari, Domnitorul se îndreaptă spre Tulcea. Orașul se ridică în amfiteatru pe dealurile de pe malul dunărean; numeroasele lui moșee și minarete, cu întinsele sădări în stil turcesc, îți fac o impresie cu totul orientală; în bogata-i podoabă de steaguri și ghirlande de flori; puse de populația cuprinsă de bucurie, orașul se înfățișează foarte simpatice. Întâmpinarea Domnitorului de către noii copii ai țării este cu adevărat frumoasă și entuziastă; după prezintarea autorităților, apar deputațiuni ale tuturor elementelor, cari alcătuiesc populația Dobrogei, Turci, Greci, Bulgari și Lipoveni, veniți să exprime Domnitorului o-

magiile lor de recunoștință. La conac, unde locuiește prefectul, Domnitorul se coboară, fiind salutat de doamnele din societatea locală; de aci depeșează Doamnei Elisabeta, pentruca sufletește și Dânsa să poată lua parte la prima sa călătorie prin noile ținuturi ale țării.

Seara este banchet de gală, cu șazeci de tacâmuri; ia parte și și Episcopul Iosif al Dunărei de jos; mai târziu, cu toată ploaia ce cade mereu, se dau focuri de artificii și iluminatie.

16/28 Oct. Domnitorul rămâne toată ziua în Tulcea, vizitând numeroasele biserici; orașelul are câte o biserică românească, bulgărească, grecească, rusească, romano-catolică, protestantă și armenească, pe lângă acestea o sinagogă, mai multe moșee și două case de rugăciuni ale Lipovenilor, dintre cari una fără de preot, căci neamul din care ieșeau preoții s'a stins: una din moșee a fost restaurată de guvernul român. Pretutindenea se oficiază câte un Te-Deum, cu rugăciuni de mulțumire și ocrotire. În biserica grecească Domnitorul este primit cu mare însufletire; asistă și bătrânul metropolit grecesc, ce trăiește în Tulcea. Suveranul mai vizitează câteva școale și închisoarea județiană. După amiază primește în audiență peste douăzeci de deputațiuni omagiale din toate părțile Dobrogei, răspunzând românește cuvântărilor rusești, turcești, tătarești și bulgărești. Domnitorul vizitează apoi spitalul militar și comandamentul diviziei, acordă câteva audiențe,

și asistă seara la banchetul dat în onoarea consulilor străini.

17/29 Octomvrie. Păcat că vremea este cât se poate de neprielnică; ploaia și furtuna aproape să împiedece săvârșirea punerii pietrei fundamentale a monumentului ce se va ridica pe o stâncă în amintirea ocupațiunii Dobrogei. Nainte de serbarea aceasta, Domnitorul asistase la slujba dumnezeiască a episcopului Iosif în biserica bulgărească, apoi vizitase școala catolică și protestantă.

Serbarea punerii pietrei fundamentale a monumentului se săvârșește în prezența trupelor; Episcopul Iosif sfințește temelțiile, Cogălniceanu ține o scurtă cuvântare și Domnitorul îndeplinește actul solemn.

Pe la amiază, în ploaia torențială, care totuș n'a oprit pe nimenea să alerge în port, ca să mai salute odată pe Domnitor la plecarea, Dânsul se urcă în vaporul ce stă gata. Consulii străini în mare ținută și toate notabilitățile locale li fac onorurile.

Vântul furtunos răscolește valuri puternice pe întinderea apelor largi ale Dunării, mai cu seamă la Reni.

În Galați, vaporul debarcă pe episcopul Iosif, pe care Domnitorul a învâțat să-l prețuiască în aceste zile, apoi trece mai departe, pe lângă localitatea Gheocet, cu totul dărîmată de furia răboiului și luminată astăzi de mari focuri sărbătorești, și pe lângă Măcin, unde o deputațiune de pe mal salută pe Domnitor în urale voioase.

„Domnul Notar” la Teatrul Național din București.

Premiera piesei dlui Octavian Goga.

— Dela corespondentul nostru special. —

București 1 Martie.

(c. n.) Premiera celei dintâi lucrări pentru teatru a dlui Octavian Goga a fost aseară un eveniment artistic și în același timp o manifestare națională de splendidă măreție și plină de demnitate. Am avut cu toții iluziunea că scena Teatrului Național devenise un colț al Ardealului, scrie un recensent și publicul întreg, care înțesea teatrul, a fost adânc impresionat de măiestra evocare a sbuciumatei vieți românești „de dincolo de Carpați” ce palpită în sguđuitoarea dramă.

S'a aplaudat și aclamat cu frenezie în scenă deschisă, iar la sfârșitul fiecărui act, dl Oct. Goga a fost de nenumărate ori chemat, între entusiaste ovații, „cum numai la zile mari se văd”, scrie „Epoca”.

Ziarele de azi dimineață au numai cuvinte de admirație pentru piesă și pentru autorul ei. „Epoca” scrie:

„In momentul de față, când presa ungurească ne batjocorește și pe noi și pe cei de dincolo cât poate mai mult și cât poate mai aspru, iar ungurimea oficială și neoficială din parlament declară că Românii au prea multe libertăți, un răspuns drastic se impunea.

Cu acest răspuns s'a însărcinat un poet — Octavian Goga — și l-a dat aseară, trebuie să recunoaștem cu vârf și îndesat, prin piesa sa: „Domnul notar”.

„Nici odată mai bine ca aseară n'am simțit ce însemnează durerea unui popor asuprit, a cănui singură vină e că nu vrea să moară.

Toată acțiunea din „Domnul Notar” pune în relief faimoasa lege electorală pe baza căreia se răpește naționalităților dreptul la viața de stat, precum și ororile cari derivă din politica trădătorilor, de felul lui Mangra, Șeghescu, etc. etc., cari și-au renegat neamul pentru argintul unguresc.

„Domnul Notar” face parte din teatrul cel bun, și adevărat național, din acelor de care E. Rostand spunea odată că în anumite momente de intensă conștiință are o misiune foarte înaltă, acea „de faire claquet les drapeaux”.

Ziarul face apoi meritate elogiile artiștilor ca-

ri au intrupat splendid piesa dlui Goga și promite a reveni în un foileton viitor.

Voci de presă.

„Universul”: Numele și faima răsfățatului nostru poet de peste hotare a atras un numeros public la premiera de aseară. Și venise nu numai publicul de Duminecă, ci acel public select care își dă de cele mai multe ori verdictul la premiere.

Parcă era sigur mai de nainte publicul capitalei că un suflu de patriotism și dragoste de neam se va revârsa de pe rampa primei noastre scene, isvorit din simțul înălțător al lui Goga, cântărețul durerilor înăbușite ale unui neam sugrumat din veacuri.

Ne înfățișează Goga icoane vii din viața Ardeleană, cu toate chinurile unui neam; ne înfățișează sub forma de piesă, cu tot ce tehnica scenică pretinde și sub forma de satiră care ustură, neajunsurile și suferințele fraților noștri și aspirațiile lor.

Acțiunea se petrece pe timpul alegerilor: pentru a se alege un deputat guvernamental, notarul satului, un român renegat, nu se dă îndărăt dela omucidere. Jandarmii lovesc fără cruțare și ucid pe mai mulți alegători români. Actul al treilea, în scena în care socrul notarului răsbună satul, piesa dlui Goga ia proporțiile unei tragedii naționale.

În cronică noastră teatrală de mâne vom vorbi pe larg de subiectul piesei și vom analiza momentele superioare dint'r'însa.

Deocamdată, plini de entuziasmul care ne-a coplesit, ne mărginim a spune că „Domnul Notar” a avut o primire triumfală de către publicul bucureștean și că autorul a fost chemat de nenumărate ori la rampă, în strigătele de „ura” ale publicului.

Chiar în decursul reprezentației s'a luat inițiativa a se organiza un banchet în onoarea dlui Octavian Goga.

E neîndoios că interpreții „Domnului Notar” au fost la înălțimea piesei. Valoroșii noștri artiști dna Maria Ciucurescu, dnii Ion Petrescu, Ion Brezeanu, Bulfinski, Zaharie Bârsan, Mihaescu, și tinerii dar excelenții artiști dna Ana Luca, S. Sonia, C. Duțulescu, Ciprian, etc. au colaborat la triumful de aseară al piesei. În cronică noastră de mâne vom analiza jocul lor. E. N.

„Dimineața”: Publicul care înțesa aseară Teatrul Național a plecat într'o dispoziție de mare înălțare sufletească, dispoziție care a crescut treptat în tot cursul serei și care de sigur se va mai repeta de multe ori, pentru a rămâne un eveniment însemnat întru ce privește foloasele pe cari Teatrul îl poate aduce unei cauze naționale.

„Domnul Notar” al poetului Octavian Goga nu e nici de cum vre-o pledoarie împotriva unei stăpâniri

apăsătoare, ci viziunea artistică a unui puternic talent care evocă, în forma dramatică, procesul de deșănțare și de naționalizare al unui neam.

Acțiunea se petrece în lăuntru unei familii și a unui sat românesc pe vremea unei agitațiuni electorale.

Notarul, român renegat, impune pe candidatul străin al rezistenței naționale a Românilor de peste Mureș, alt român deslipit de neamul său. Satul se revoltă pentru candidatul național.

Notarul merge până întru a cere soacrului să se despartă de el, care e certat de doi ani, ca să voteze pentru candidatul străin al rezistenței. Socrul plugar bătrân, tip reprezentativ al rezistenței naționale a Românilor de peste Mureș, nu vrea să audă de așa ceva și după o dispută care atinge proporții tragice, ruptura se declară în „desrădăcinatul” notar și elementele cari rămân în țară de tulpină.

Socrul, care prinzând pe notar la amanta acestuia fusese rănit și arestat de jandarmi, își desparte de ginerele renegat și în cele din urmă, insultat fiind și își cerea îndărăt banii de zestre și văzând că soacrul și ochii lui furiosul notar sfarmă icoana din perete și cravașa, sare la el și-l sugrumă.

Aceasta este, în câteva cuvinte, câte putem spune în ora târzie de după teatru, scheletul dramatic al piesei.

Primul act e de sigur cel mai complex și mai puternic ca evocare dramatică. Al doilea conține scenele scenice cari s'au bucurat de mare favoare și de aplauze repetate în cursul actului. Al treilea e recăpătarea goarea dramatică și a stărnit o deosebită însuflețire în scena protopopului care exprimă revolta satului împotriva piedecat cu baioneta de a-și alege candidatul, căci în scena bătrânului care aduce desnodământul.

În afară de meritul viziunii totale a problemei, emoționează prin observarea și redarea puternică a personajilor: notarul, bătrânul său socrul, candidatul străin, pristavul satului, protopopul, nevasta notarului, amanta acestuia, româncă de dincolo stricăciului, viața de petreceri a Bucureștilor — tot atâtea momente cari trăiesc înaintea noastră.

Artiștii le-au scos într'un relief minunat: Ion Petrescu în bătrânul socrul, Brezeanu în Pristav, Maria Ciucurescu în amanta notarului, d. Bulfinski în Notar, d. Bârsan în Protopop, d. Duțulescu în candidatul străin, dna Ana Luca în nevasta notarului, d. Mihaescu în căreimurmul evreu, au făcut creațiuni de mare merit și au pus mai mult suflet ca oricând.

Astfel Teatrul Național a avut aseară un mare meritat succes, iar d. Goga s'a relevat o forță de care teatrul românesc are dreptul să aștepte lucrări de valoare după o primă încercare atât de reușită.

Publicul, entuziasmat, a chemat pe autor după fiecare act, împreună cu artiștii și le-a făcut mari ovacțiuni.

Dela Galeria.

La ceasurile patru dimineața vasul sosește la Cernavoda.

18/30 Ianuarie. Ploaia a încetat, dar bate un vânt rece; pe la opt dimineața Domnitorul părăsește vaporul, îndreptându-se spre gară, unde l s'a pregătit o primire oficială; pitoresc răsar din mulțimea înghesuită figurile Tătarilor cu turbane pe oap și îmbrăcați în veșminte de toate culorile, iar mai la o parte se zăresc Turcoai-cele ascunse sub văluri dese. Prefectul român și reprezentanții societății engleze de căi ferate fac onorurile. Linia ferată s'a construit înainte cu douăzeci de ani, după războiul Crimeii.

Intru'un frumos vagon de gală, cu un tren special destul de iute, Domnitorul trece pe lângă Medjidia, orașel tătăresc, ce zace între mlaștini și pare a fi suferit mult din pricina războiului. Aci, ca și la Murfatlar, locuit tot de Tătari, se face în gară o scurtă primire sărbătorească; în curând se zărește marea și pe la ceasurile zece trenul ajunge la Constanța. În gara frumos decorată, unde roșiorii formează garda de onoare, se îngrămădește lumea oficială și norodul care aclamă cu entuziasm pe noul Stăpânitor.

Ca întotdeauna, primii pași ai Domnitorului se îndreaptă spre biserică, unde se oficiază un Te-Deum și se rosteste o cuvântare către „Liberatorul creștinătății de sub jugul turcesc”; urmează apoi prezentarea la conac a diferitelor autorități și a deputațiunilor numeroase. După ce mai asistă la o rugăciune în moșee, unde Mohamedanii îl întâmpină cu venerația cea mai adâncă, Domnitorul porneste în trăsură spre Cartierul Său, așezat deasupra orașului, de un-

de se deschide frumoasa priveliște a mării; aci prânzește și în urmă coboară de pe platou în port, cu trenul, inspectând șantierul. Dânsul se convinge că portul este cât se poate de primitiv, neavând nici un fel de instalațiuni pentru negoțul și navigația mai întinsă; cu toate acestea, privind de pe dig în largul valurilor verzi ale mării, visuri de viitoare a putere maritimă a României se înfiripează în sufletul noului Stăpânitor și cugetul Său țese planuri mărețe...

Străbătând pe jos bulevardul cel nou, care poartă numele Doamnei Elisabeta, Domnitorul își îndreaptă pașii spre far și se urcă în el; apoi vizitează spitalul militar.

Vântul cel rece te înfioară, iar cerul acoperit de nori învăluie totul într'o mantie mohorită.

19/31 Octomvrie. Astăzi soarele strălucește în plină lumină, desfășurând întreaga splendoare de culori a Răsăritului. În piața pe unde trece Domnitorul, ca să inspecteze școala, stau cămile pe cari Tătarii vin cu mărfurile lor în oraș, de prin satele învecinate. Câtă vreme s'a scurs, de când domnitorul n'a mai văzut aceste răbdătoare animale de povară, — aproape douăzeci de ani!...

La ceasurile zece, pe o colină ce intră în mare se pune piatra fundamentală a marelui hotel „Carol”, în fața unui public numeros. Domnitorul vizitează apoi mai multe biserici, asistând și la serviciul divin al carațiilor, în bogata lor casă de rugăciuni, împodobită cu stufe și covoare; adepții acestei secte evreiești, care nesocoteste talmudul și ține numai la sfânta scriptură, sunt

vre-o cincizeci la număr în Constanța, printre ei și consulul rusesc. — Domnitorul mai inspectează casarma, spitalul și închisoarea, pe urmă face o excursiune cu trăsura, de-alungul mării ce se desfășoară ochilor încântați de strălucitoarele-i valuri albastre; țânta excursiunii e satul Anadolchioi, unde se află un escadron de roșiori.

Seara, la banchet, sunt invitați și consuliile terilor străine; mai târziu splendidă iluminată și focuri de artificii pe bulevardul Elisabeta, unde cântă diferite muzici, iar în sumetele lor public entusiast roiește vesel împrejurul Domnitorului, sub vraja nopții luminate de lună. Maroglindește neastâmpăratele focuri de artificii malurile ei, însă departe de tot apele dorm viitoare și liniștite în razele de aur ale lunii — o priveliște ca în povești!

20 Octomvrie (1 Noemvrie). Și astăzi vremea-i minunată; un soare măreț și cald sporește dispoziția de sărbătoare. După ce mai primă câteva deputațiuni, Domnitorul părăsește cu rere de rău marea cea mândră; populația gretă și mai mult plecarea Sa.

La ceasurile zece și jumătate, sosind în Cernavoda, Suveranul vizitează clădirile și grădarele societății engleze de căi ferate, apoi se îmbarcă iarăș pe vaporul austriac și pe-o vreme de vară dulce porneste spre Hârșova. Aci urcă pe vechea cetate de stânci, întărită de Turci cu tumuri în ultimul războiu, primește deputațiuni din satele învecinate și pleacă din Brăila, unde trenul stă gata în port; seara târziu Domnitorul sosește la Cotroceni.

„Minerva”: Rareori la Teatrul Național o așa de mare însuflețire ca la premiera poetului Octavian Goga. A spune că a fost o sărbătoare aseară, e prea puțin. Enthusiasmul care a stăpânit tot timpul spectatoriilor, fascinația care i-a subjugat pe toți, comunicația inflăcărată sinceră și spontană care s'a stabilit dela primele scene între actor și public, interesul cu care a fost urmărită tot timpul drama, sunt lucruri cari es din obișnuitul premierilor.

O cugetare cinstită, operă a unui om onest care vede, simte și are puterea să exteriorizeze suferințele unui popor, nu se putea să nu atingă inimile noastre, cari au bătut în comun, pentru prima dată poate, la suferințele conaționalilor noștri, la durerile unui neam de cinci milioane aproape.

Domnul Notar, reprezintă conflictul social și politic dintre Români de sub dominațiunea ungară și Unguri. Goga ne prezintă un conflict sângeros, isvorit din prilejul alegerilor. O pagină vie, născută dintr'un conflict de stări politice permanente dincolo, care își au rostul ei bine hotărât, mai cu seamă în împrejurările actuale. Și Goga a știut să ne-o redea în toată măreția ei, să sguđuie sala întregă sub impresia covârșitoare, a terribilei drame ce se desfășoară dincolo.

În câteva cuvinte, Domnul Notar reprezintă specia odioasă a românului renegat, care se pune în serviciul guvernului pentru a alege ca deputat un român renegat, în potriva voinței poporului, care vrea ca deputat un român, unul de-ai lor, pe care-l cunosc. Acesta în esență e subiectul dramei. Nimic neobișnuit deci dincolo, ca și la noi dealtminteri, unde la al treilea se alege nu reprezentanții țărânimii ci impușii guvernului. Domnul Morțun, ministrul de interne era în sală, a aplaudat și a părăsit cel din urmă loja sa, la sfârșitul dramei.

Sperăm că vom reveni asupra acestei premiere. Deocamdată, aducem elogiul și artiștilor cari au fost la înălțimea operei pe care au interpretat-o. În primul rând dnei Ciucureșcu, elogiul pentru modul minunat al jocului său.

Dnii Bulfinschi (notarul) și Zaharia Bârsan (preotul Micoară) deasemeni foarte bine. Scena din actul al treilea între notar și preot, a fost larg aplaudată la scenă deschisă. Bârsan a redat figura impunătoare a preotului, a avut accente care au cutremurat, a jucat cu tot sufletul său de ardelean pe care soarta l-a aruncat printre noi. D. Brezeanu, a cărui intrare a fost subliniată cu aplauze, a nuanțat printr'o ușoară caricatură rolul scris în actul întâi și a fost mult mai natural în celelalte. De sigur că a fost bine și d. Ion Petrescu, căruia nu i-am putea aduce altă vină decât aceea că e același în toate rolurile de țărani, ori din ce parte a țării ar fi ei.

Tinem totuși înainte de a isprăvi această grăbită dare de seamă, că publicul a luat o parte activă la această reprezentare. Astfel, „Notarul” un tip antipatic a fost huiduit de public, iar când preotul îi cerea demisia pentru nelegiuirile alegerii stropită cu sânge românesc, publicul striga înversunat: „Dă-ți dimisia dle Notar, dă-ți-o!” E caracteristic aceasta.

Tot timpul drama a fost aplaudată. După fiecare act, Goga a fost chemat de numeroase ori la rampă, iar la sfârșit i s'au făcut ovații entuziaste.

Felicităm călduros, marele succes al lui Goga, care nu s'a desmintit a fi „Cântărețul pătimirilor noastre”.
V. Savel.

Criza politică în Austria.

Arad, 3 Martie.

Pasul arbitrar al președintelui partidului progresist german, Dr. Bachmann, care anunțase în săptămâna trecută primului ministru austriac, contelei Stürgh, că partidul său, negăsind de mulțumitoare propunerile guvernului austriac pentru creierea unei înțelegeri ceho-germane, nu poate lua parte la tratativele de înțelegere, a avut ca urmare refuzarea tuturor partidelor din uniunea germană, de a lua parte la tratative.

Primul ministru Stürgh a încercat să zădărnicească efectul pasului deputatului Dr. Bachmann, declarând, într'o scrisoare adresată deputatului german Dr. Pacher și deputatului ceh Dr. Kramar, că propunerile guvernului trebuie privite ca o încercare la mijlocire iar nu ca definitive și astfel partidele să facă cunoscute guvernului eventualele nedumeriri, cari vor fi supuse apoi unei examinări nepreocupate, iar propunerile cari să se servească de bază pentru tratative, vor fi corăspunzător modificate. Aceasta ultimă încercare a guvernului au-

striac de a salva chestia înțelegerii ceho-germane n'a mai putut avea rezultatul dorit. Partidele germane din Boemia, s'au intrunit Duminică într'un congres în Praga, pentru că să ia o atitudine față cu noua fază a tratativelor provocată prin demersul arbitrar al progresiștilor și declarațiile primului ministru Stürgh. Îndată la începutul congresului deputatul Dr. Wolf a făcut declarația în numele partidului german radical că, după ce partidul progresist a spart solidaritatea, își mențin dreptul de o absolută libertate de acțiune ca partid independent. Desbinându-se astfel partidul radical din uniunea germană, celelalte partide germane: agrar, progresist, popular al muncitorilor, ceștin-social și deputații afară de partid au primit o rezoluțiune comună prin care declară că propunerile guvernului nu sunt potrivite ca bază pentru tratative și cerând revocarea acestora provocă guvernul pentru prezentarea de noi propuneri, cari să mulțumească dorințele juste ale Germanilor din Boemia.

Prin hotărârea aceasta a partidelor germane, tratativele inițiate de guvernul austriac pentru creierea unei înțelegeri ceho-germane, au suferit un eșec definitiv.

Ieri înainte de amiază, contele Stürgh a fost primit într'o audiență particulară mai lungă în chestia eșuării tratativelor.

Situația guvernului austriac a devenit prin atitudinea partidelor germane foarte critică. În 5 Martie se va întruni camera austriacă pentru sesiunea de primăvară. Pentru o activitate a camerei nu mai e însă nici o speranță, deoarece Cehii agrarieni vor începe din nou obstrucția împotriva tuturor proiectelor guvernului.

Atentatul dela Dobrișin.

— Dispariția atentatorilor. —

Arad, 3 Martie.

Dintre multele știri contradictorii, căroro ziarele de senzație le mai pun și vâră, una singură se confirmă: că amândoi atentatorii au fost recunoscuți de poliție în persoana indivizilor Cătăraș și Kirilov, cari însă au dispărut de cu vreme. Autoritățile române păstrau discreție tocmai în interesul cercetărilor și numai presa a contribuit ca atentatorii să prindă veste și să-și piardă urma.

Atentatul amenință să provoace și conflicte diplomatice. Se svonește că Rusia ar fi intervenit la București, ca numele contelui Bobrinski să nu fie amintit în legătură cu atentatul, deoarece contele are rol important în politica rusească și nu se dimitte până la crimă. Pe de altă parte poliția noastră va interveni pe cale diplomatică să se continue cercetările în Rusia, de cumva atentatorii au reușit să treacă granița.

Pentru ziua de azi avem următoarele știri:

Fuga atentatorilor.

Dupăce autoritățile din București la înștiințarea târzie a poliției din Cernăuți au ordonat urmărirea, atentatorii deja părăsiseră capitala. Îmediat s'au dat telegrame în toate punctele țării ca să fie arestați; **numal telegramele au costat peste 12 mii de lei.**

Cătăraș locuia la hotel „Minerva”, unde s'a făcut cercetare și s'a constatat că atentatorii au fugit cu un automobil. Nu peste mult s'a aflat și taximetrul, cu care au fugit din oraș, dar împotmolindu-se la Mogoșoia, au angajat altul, cu care au fugit până în Ploiești. De aci li s'au pierdut urma.

Declarațiile dlui G. Corbescu.

D. G. Corbescu, prefectul poliției, a declarat ziariștilor următoarele:

— Îndată după comiterea atentatului, poliția noastră a fost înștiințată telegrafic, atât de poliția ungurească cât și cea din Cernăuți.

În ziua în care am primit noi telegrama prin care se dedeau semnamentele celor bănuți a fi atentatorii, ziarele românești publicau telegramele sosite din Budapesta telegrame care aveau acelaș conținut ca aceea primită de noi. Cei bănuți, au luat deci cunoștință din ziare că sunt urmăriți și în consecință, au îngreunat foarte mult cercetările poliției noastre.

— Toate investigațiile pe care le-am făcut ne-au dus la arestarea lui Silvestru Mândășescu, student în anul al doilea la facultatea de litere și pedagog la internatul liceului Sf. Sava, precum și a lui Teodor Avramov rus de origină. Cercetările, au ajuns, s'ar putea spune la un punct mort, deoarece adevărații autori par a fi dispăruți, iar cei arestați nu aveau nici o cunoștință despre locul unde se află acuma atentatorii.

— Poliția noastră a lucrat foarte bine, însă din cauza indiscreției poliției ungare și austriace, a marelui publicități și a luxului de amănunte ce s'a dat asupra atentatorilor cercetările noastre au fost împedecate de a ajunge la rezultatul, la care cu siguranță am fi ajuns.

Cum a decurs urmărirea?

D. I. Rafail inspectorul poliției capitalei, care personal a condus firul acestei afaceri, a explicat pe larg ziariștilor cum a decurs urmărirea.

În ziua de 25 Februarie, spune d. I. Rafail, s'a primit la poliție la orele 11 dim., o telegramă prin care ni se cerea prinderea atentatorilor dela Dobrișin.

Îmediat am cercetat să vedem cui s'au eliberat pașapoartele și cercetând registrul am aflat că la 12 Noembrie 1913 s'a eliberat un pașaport pe numele lui Silvestru Mândășescu, artist, iar mai târziu unul pe numele lui Teodor Avramov. S'a constatat imediat că Silvestru Mândășescu este student în litere, anul al doilea și pedagog la internatul liceului Sf. Sava. Fire idealistă, naționalist infocat, la cursuri a făcut cunoștința lui Ilie Cătăraș, care urma în ultimul timp cu asiduitate seminarul de geografie la facultate. Cătăraș, abuzând de firea colegului său, după câteva convorbiri, a început să se plângă lui Mândășescu că e persecutat de Ruși, că ar vrea să se întoarcă în Basarabia pentru a redacta o hartă topografică, care să conțină punctele strategice necesare armatei noastre, dar că pentru a face toate acestea îi trebuie un pașaport pe alt nume, deoarece dacă ar fi pe numele lui, autoritățile rusești l'ar aresta numai decât.

Mândășescu a refuzat la început, însă în urma insistențelor lui Cătăraș, care are mare putere de sugesție, a cedat și s'a prezentat la poliția capitalei de unde și-a scos un pașaport, dându-și profesia de artist.

Odată în posesia primului pașaport, Cătăraș, care lucra în numele unei puteri străine, a căutat să-și procure și al doilea pașaport, de care avea nevoie.

Atunci și-a adus aminte de un oarecare T. Avramov, cu care a lucrat pe vremuri ca salahor la hotelul Imperial. Pe Avramov l'a întâlnit în casa lui, unde venea la ceai și un anume Kiriloff. Cătăraș a început a se interesa de aproape de situația lui Avramov, căruia într'o bună zi i-a propus să meargă în Rusia să cumpere cal. Avramov a primit să meargă în Rusia, însă îi trebuia pașaport.

După multă insistență la poliție, lui Avramov i-a succedat să-și scoată pașaport, pe care Cătăraș i l'a cerut să-l vază și nu i l'a mai dat. Acest pașaport i-a servit lui Kirilov când l'a întovărășit pe Cătăraș în Cernăuți.

Cum s'a dat de urma lui Cătăraș.

În dimineața zilei de 25 Februarie, Cătăraș își cum-pără ziarele și cetii în ele că Silvestru Mândășescu și Avramov sunt urmăriți ca autorii atentatului din Dobrișin.

Cătăraș n'a mai stat o clipă pe gânduri. S'a dus imediat la Avramov, care, cum îl văzu îi ceru pașaportul. Ei, ce pașaport mai vrei? răspuse Cătăraș. Consideră-l ca pierdut; dar dacă te va întreba cineva de existența lui, să nu spui că mi l'ai dat mie, și afectând un aer de neglijență, îi întinse un bilet de 20 lei, spunându-i: Na, să bei și tu! după care plecă. Hârtia aceasta se află anexată la dosar.

În timpul acesta, poliția îl căuta, cum era și firesc pe Avramov, care a putut fi găsit la ora 10 noaptea într'o cârciumă. Interogat, acesta a declarat toate cele relatate până acum, în plus un amănunt nou: anume că Ilie Cătăraș avea obiceiul de a se duce pe la hotelul „Minerva”.

Imediat d. inspector Rafail, însoțit de numeroși agenți, s'a transportat la orele 11 noaptea la hotel „Minerva”, de unde a aflat că în dimineața acelei zile Cătărașu venise însoțit de un alt domn, dar că plecase la ora 10 dim. cu automobilul, unde n'ar putea spune.

Persoana care însoțise pe Cătărașu, era un anume Kiriloff, rus, de statură înaltă, bine legat.

La hotel „Minerva” Cătărașu era cunoscut, stătuse anul trecut câteva luni acolo.

În noaptea de 24 Februarie Cătărașu a sosit la hotel însoțit de Kiriloff. A doua zi după ce și-au făcut geamantanele s'a coborât în stradă și și-a adus un automobil în care personalul i-a coborât cuferurile. S'a urcat în automobil și luându-l pe strada Doamnei, s'a oprit o clipă la camera de comerț pentru ca să se urce Kiriloff, apoi pe străzi lateralnice a luat-o înainte pe șoseaua Kisseleff, direcția Mogoșoaia.

Ajunzând la canton, automobilul a făcut o pană.

— Ei ce ne facem? spuse Cătărașu, șoferului, căruia îi zice Constantin Pavelescu.

În timp ce șoferul examina motorul venea trenul de București care se ducea la Constanța. Văzând aceasta, Cătărașu propuse șoferului Constantin Pavelescu să-l ducă la Ploiești, dar șoferul a refuzat pe motiv că nu e preparat pentru un drum lung, n'are benzină și deci e nevoit să se întoarcă în oraș, ceea ce și făcu.

Întorcându-se îndărăt, pe calea Victoriei, în dreptul „Cooperativelor sătești”, întâlnind un alt automobil, Cătărașu îl oprește, face prețul cu șoferul până la Ploiești, unde ajunge la orele 2.

În Ploiești a stat dela orele 2 până la orele 4 când a plecat cu trenul, probabil pentru a ajunge la granița rusească. Nu este adevărat, după cum s'a afirmat de unele ziare că Ilie Cătărașu voise să-și scoată un pașaport și dela prefectura de Prahova.

Din toate acestea reiese că cei doi care se știau urmăriți, Cătărașu și Kiriloff, în primul moment voiau să la trenul dela Mogoșoaia pentru Constanța, unde aveau de gând să se imbarce pe un vapor rusesc, dar având accidentul de automobil s'au întors îndărăt și luând altă mașină au luat direcția Ploiești, de unde suindu-se în tren au plecat în Moldova.

Toate acestea, din cauza nedibăciei poliției austriace și ungurești s'au aflat abia la orele 11 noaptea.

12.600 lei pentru cercetări.

Imediat ce s'au aflat aceste senzaționale amănunte, prefectura poliției capitalei s'a pus în legătură cu d. Panaitescu, directorul siguranței generale a statului. Pentru prinderea autorilor, s'au dat imediat telegrame la toate punctele de frontieră. Telegramele au costat frumoasa sumă de 12.600 lei. Urma celor doi, dispăruse însă.

În timpul acesta poliția capitalei a interogat pe nevasta lui Avramov și a lui Kiriloff. Aceste două femei însă nu au putut da nici un amănunt, căci ele nu erau puse în cunoștință de soții lor cu nimic.

Arestarea studentului Măndășescu.

Cercetările ajungând aci, d. inspector Rafail a arestat în noaptea de 15 Februarie pe Silvestru Măndășescu. Arestarea lui era justificată prin faptul că își scosese pașaport la care a adăugat o neexactitate, dându-se drept artist, pe când el este student, și pentru că acest pașaport îl dăduse lui Cătărașu. Faptul de a trece pașaportul său, altuia e pedepsit dela 3 luni până la un an închisoare.

Pentru aceasta atât Măndășescu cât și Avramov vor fi înaintați astăzi parchetului care va avea să decidă.

Din cele expuse până aci se vede că amândoi au fost induși în eroare de Cătărașu, care le-a speculat buna lor credință.

Bănuielele poliției.

Poliția românească bănuiește că Ilie Cătărașu-Orhei și Kiriloff, din indemnul unei puteri străine a executat atentatul din Dobrițin. Semnamentele se potrivesc, faptul că ei n'au putut fi prinși se datorește nedibăciei polițiilor ungare și germană precum și presei maghiare, care au dat amănunte suficiente ca să-i poate pune la adăpost de ori ce urmărire.

Poliția românească după relațiile ce le-a dat a lucrat excelent și nu se poate decât aduce laude dlui G. Corbescu, prefectul poliției și dlui I. Rafail, inspector de poliție. Amândoi au urmat imediat firul acestei afaceri, însă din nefericire

gălăgia presei ungurești care a dat un mare fiasco și a poliției austriace și ungare le-a zădărnicit întru câțiva succesele complete ce le-ar fi avut.

Poliția românească veghiază, și dacă cei doi indivizi urmăriti nu au ieșit încă din țară, atunci nu mai rămâne nici o îndoială că vor fi prinși.

Aci stau deocamdată cercetările în această afacere senzațională.

Părerăa unui bărbat competent.

D. Zamfir Arbore, care e originar din Basarabia și în tinerețe a fost expulzat în Siberia unde a stat trei ani, — îl cunoaște bine și pe Cătărașu. Dsa declară că studentul Cătărașu nu e Român, ci Bulgar și i se pare că a fost urmărit și în Chișineu pentru fraudă. D. Arbore mai spune că odată cercetându-l pe Cătărașu la el acasă, împreună cu d. Popescu șef-redactorul „Universului”, a văzut pe masă biletul de vizită a lui Bobrinski.

De altcum d. Arbore crede că atentatul e pus la cale de banda neagră „Corno Sotenti” organizație politică secretă, sprijinită cu bani de puternica societate „Arhangelul Mihail”, care are printre membrii și mulți deputați din duma rusească.

După o altă știre, neconfirmată încă, poliția ar fi și reușit să aresteze pe unul dintre atentatori. Amănunte lipsesc.

Ultima oră.

București, 3 Martie. (Telegramă primită noaptea.) Poliția nu are date mai noi. În Ploiești s'a pierdut urma atentatorilor. Se crede că sunt ascunși prin împrejurimi.

Ziarul „Independence Roumaine” scrie că atentatorii trebuie căutați printre Ruteni, cari se răsbună pentru procesul schismatic.

„Adevărul” afirmă, că atentatul provine dela Ruși, cari voiesc să compromită o apropiere între Români și Unguri.

Rutenii schismatici condamnați

Arad, 3 Martie.

Azi s'a terminat procesul monstruos intențat Rutenilor schismatici, cu condamnarea lor. În 28 Decembrie s'a început dezbaterăa acestui proces, urmărită cu atenția cea mai agitată de întreaga lumea slavă. Dintre cele 40 de ședințe ale tribunalului din Sighetul Marmăției, poate nici una n'a fost atât de agitată, ca cea de azi când președintele a avut să enunțe sentința asupra acuzaților. Se știe câtă neliniște a provocat înfățișarea contelei Bobrinsky, președintele ligei naționale rusești, în calitate de martore în fața tribunalului, deși era periclitat să fie prins ca urzitor al mișcării schismatice rutene. Nu mai puțin înfricoșătoare au fost depunerile acuzaților și a martorilor despre barbariile jandarmeriei slobozite asupra populației rutene.

Atmosfera agitată ce a stăpânit azi în jurul edificiului tribunalului din Sighetul Marmăției era influențată de efectul bombei din Dobrițin, care e privită ca o răsbunare a Rutenilor, deși aceștia protestează indignați împotriva acestei bănuielei.

Teama de un nou atentat o tradează impresorarea deasă de azi cu jandarmi și detectivi

a palatului de justiție din Sighetul Marmăției, în jurul căruia familiile și rudeniile acuzaților aștepta în mare neliniște enunțarea sentinței, căci toate biletele pentru locurile din sala de dezbateră le acaparase iuriști, funcționari și familiile mai distinse din oraș și comitat, încă Duminică.

Sentința.

Punct la orele 12 la ameză, termenul fixat președintele tribunalului Aurel Toth a enunțat următoarea sentință, a tribunalului regesc, adusă în numele Maj. Sale, în procesul de agitație și răsvărire, intențat împotriva lui Alexandru Kabalyuk și soțiilor lui:

Alexandru Kabalyuk e judecat pentru agitație împotriva religiei și a statului la 4 ani și 6 luni temniță de stat și 100 cor. pedeapsă în bani iar Mihail Palkaninecz iun., Ilie Pircsik, Ștefan Kemény, Demetriu Petroczi, Olena Husmanyuk, Demetriu Popovici până la 2 ani și 3-4 luni temniță de stat și pedepse corăspunzătoare în bani, dela 200 până la 300 coroane.

Mai departe Gheorghe Voropcsuk, Ciril Prokop, Fedor Muzgur până la un an și 6-8 luni temniță de stat și pedepse corăspunzătoare în bani.

Celalți acuzați ținuți închiși până la un an temniță de stat și pedepse corăspunzătoare în bani.

32 acuzați au fost condamnați, iar 23 au fost achitați.

Știri politice.

— Primite prin telefon. —

Consfătuirea deputaților români.

Ieri seara, deputații naționaliști români au avut la Budapesta o consfătuire intimă. Ei au comentat cu satisfacție atitudinea corectă dovedită atât de șeful guvernului cât și de partidul guvernamental, ieri în cursul nespălatelor bătălii ale imbecilului Gen. Polónyi.

Deputații noștri vor lua cu toții parte însemnată la discuția chestiunii românești în cameră.

Deputații români în mijlocul tinerimei naționaliste.

După consfătuire deputații naționaliști români au luat parte la întrunirea studenților universitari slovaci, sârbi și români dela universitatea budapestană.

Intrunirea a fost bine cercetată, și prezența deputaților a mărit numai entuziasmul.

D. Dr. Iuliu Maniu a citit în mijlocul unei mari însuflețiri un proiect de organizare și de activitate al Ligei studenților naționaliști remaghiare din patrie.

În cercurile naționaliste se atribuie multă însemnătate acestei prea frumoase inițiative.

Magyarország și Românul.

Ziarul Magyarország dela Budapesta, organul partidului kossuthist, comentează în numărul său de mâine cu injurii și invective șovinice articolul nostru de alaltăieri „Et nunc?”

Numitul ziar face deducții eronate cu privire la prerogativele imaginare ale unui stat „național maghiar”.

Sedința camerei.

Azi s'a continuat discuția la proiectul despre subvențiile societăților navale. Oratorii opoziționali se anunță cu duimul. Partidul constituțional l'a pus în scenă pe Springer, partidul independist pe Szmrecsányi și Huszár Károly. Acest din urmă l'a învinuit pe contele Tisz

Dr. BALÁZS EMIL
institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru opere
ră și boli de piele dela 8-9 ore a. m. și dela 2-5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927-60)

că odinioară făcea și el parte din direcțiunea societății Adria și că, în consecință, ar fi interesat. Contele Tisza răspunde că și-a dat demisia de mult, ca să-și asigure libertatea de acțiune necesară.

A mai vorbit împotriva proiectului kossuthistul Hafer.

La sfârșitul ședinței de după amiază s'au citit interpelețiile anunțate. Remarcăm interpelelația deputatului Bekszid Antal în chestiunea procesului monstruos dela Sighetul Marmăției.

Mâne ședința e rezervată pentru interpelelații și probabil numai Joi se va începe discuția asupra răspunsului dat de contele Stefan Tisza în chestiunea tratărilor cu conducătorii partidului național român din patrie.

Reforma administrativă.

După cum corespondentului dv. i s'a comunicat dela locuri competente, proiectul de lege privitor la reforma administrativă e terminat.

Reforma se va face în senz centralist, reducând mult însemnătatea din trecut a comitatelor.

Proiectul a fost dat — după cum se obișnuiește întotdeauna — mai multor bărbați competenți (profesori universitari etc.) spre studiere prealabilă și criticare.

Se crede că ministrul de interne Sándor Iáros va depune proiectul în cameră nu peste multă vreme, — probabil îndată după desbaterea problemei românești.

Serbările din Deva.

În Deva elementul românesc e prea neînsemnat. Câteva familii fruntașe, preoți și адвоcați, îi poți număra pe degete și câteva sute de zileri dau tot ce e românesc. În urma sărăciei noastre acest element încă nu s'a putut ridica nici până acolo ca să aibă o școală corespunzătoare și un cămin barem la aparență pentru întruniri culturale. Le lipsește apoi multe alte instituții, pe cari Românii din oraș de poziție similară tot le au. Au însă o corporație de bun renume la noi, adică Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoara.

Activitatea acestei instituții o cunosc deja de mult toți cei ce se interesează de cauzele noastre publice. În 21 Febr. c. și-a ținut adunarea generală obișnuită, despre care s'a scris în ziare. Cum conducerea acestei reuniuni se cugetă la ori ce mișcare ce e de interes românesc, așa și cu acea ocazie am văzut sprijinul dat de ea, alături de conducerea despărțământului Asociațiunii, pentru ca în Deva să se manifeste și o mișcare culturală. Dovadă seratele literare din iarnă, dar mai presus dovadă concertul dat în Deva la 21 Februarie c. sub patronajul acestei reuniuni și al despărțământului local al Asociațiunii, — de Reuniunea română de cântări din Orăștie.

Acest concert a fost o manifestație românească fără pereche în istoria orașului Deva. Sala cea mare a teatrului, zidită după modelul celor din orașele mari, — era tixită de lume. Inundase jurul românesc, ba și din depărtări mai mari veniră Români la o zi frumoasă de sărbătoare. Spre surprinderea noastră văzurăm o mulțime neașteptată de intelectuali unguri din localitate.

Tot insul a fost mulțumit cu prestațiunile reuniunii de cântări. S'a desfășurat un program variat și amuzant în timp mai bine de trei ore. Atâta variație ce ducea din punct în punct tot spre ceva mai înălțător, nu e de toate zilele în producțiunile noastre. Soluri, duete, cvartete, coruri, orchestră au junsă la întrecere, iar nesfârșitele aplauze și frumoasele buchete de flori erau răsplata momentană a celor ce se produceau. La aceasta parte muzicală se adause ca întregire o reprezentație teatrală („Casă veche” localizare) și locul de căluseri.

Lumea a rămas foarte încântată de prestațiunile reuniunii de cântări. Străinii numai vorbe de laudă au avut, nimic de criticat, ci din contră se mirau că Românii pot presta așa ceva.

Au excelat: tenorul Ionel Rădulescu, dirigentul reuniunii de cântări, eroul întregii serii, căruia trebuie să i se recunoască priceperea și munca ce a dezvoltat și cu aceasta ocazie. Un profesor de muzică dela școlă de stat din Deva, după re-

prezentație imediat a urcat scena la dânsul și nu mai avea vorbe destule de laudă felicitându-l pentru buna reușită ce prea mult l'a surprins. Au excelat apoi, ca solistă dșoara M. Vasilca, iar ca diletanți dna Clontea, dșoara V. Domșa și d. Dariu Pop. Tot odată e de laudat bunăvoința dnei Victoria Dr. Erdélyi, care și cu această ocazie a dat sprijin reuniunii de cântări, acompaniând aproape întreg programul la pian.

Concertul și producțiunea dată a fost o manifestație culturală succasă și impunătoare. După concert chiar în familiile străine, în localuri publice, în oficiile străine numai de succesul serii s'a vorbit. Au venit Valahii să cucerească Deva, era refrenul unora, — s'au produs așa de frumos, cum noi cei stăpâni în oraș nu ne putem, — o mână de familii românești din oraș au fost în stare să adune o mare de Români, însă noi cei tari în oraș abia întrunim părți din ai noștri, — ziceau alții.

Succesul moral a fost peste așteptare, iar dacă nu ar fi prea costisitoare o așa întreprindere, ar merita an de an să se repete. Ca dovadă că lume multă a cercetat concertul, amintesc că încasările au fost circa cor. 1400, ceea ce pentru provincie e mult.

Reuniunea de cântări din Orăștie poate fi mândră de reușita avută. Laudă și-a câștigat șieși și celor ce o conduc. O astfel de excursie întărește șirele și dă nădejdi pentru viitor.

A doua zi înainte de plecare corul întreg a fost oaspe la un dejun bogat la doamna Elena Hosszu Longin. Cu acea ocazie președintele reuniunii de cântări d. Ioan Branga a mulțumit întregului comitet aranjator în frunte cu doamna Hosszu și cu d. protopop Dr. Dobre, pentru ostenele date și i-a asigurat de simpatia întregii reuniuni de cântări. D. protopop deasemenea a adus mulțumită cântăreților pentru bucuria și cinstea națională ce au cauzat Românilor din Deva.

Astfel a fost manifestația culturală din Deva, care pentru Românii din localitate a fost o instructivă zi de școală națională. Încredere în elementul românesc și curaj pentru viitor a fost concluzia ori căruia om obiectiv, ce a luat parte la acea serbare.

Correspondent.

Concertul

reuniunii române de cântări „Hilaria” din Oradea-mare.

Ni se scrie: 26 Februarie!... ne-a ridicat în atmosfera deliciului îmbătător, ne-a încălzit, ne-a primenit pe urmă a dispărut lăsându-ne singuri înbalzamați în parfumul mirezelor de paradis...

Răzimat de balustrada ce conduce în sală — când noaptea strânge mâna cu ziua — privesc cum se desprind în freamătul ultimelor tacte de muzică — perechi elegante îndreptându-se spre trepte în jos, ducând fiecare cu sine în ochi scilpitori „un nespus” tainic... aproape vorbitor.

Dar mă reculeg puțin să-mi reamintesc încăodată, ce s'a petrecut în noaptea acea vrăjită, să mă transpun încodată în clipele acelea de feerie...

O sală vastă și elegantă, tixită de lume românească — ca niciodată — siluete suave... în pitorescul costum național de o frumusețe încântătoare... ochi frumoși... și visători... cântece... doine coborâte din frunzișul codrilor... jocuri românești legănate agale de pantofiori gingași și vrăjiți... iată schița acestui tablou viu, iată farmecul nopții de 26 Februarie.

Concertul s'a început cu un „Poutpouria românesc” executat cu multă precizie de orchestra militară.

Apare apoi „Hilaria” vr'o 60 de dame și domni, toți în ținută de sărbătoare mare, cântând cu mult simț și însuflețire „Pui de lei” și „Fântână cu trei izvoare”. Acestea au fost primele cântări ce au picurat de pe buzele tinerei reuniuni de cântări mixte. Lipsa acestui cor s'a simțit în Oradea, dovadă aplauzele și ovațiile ce nu mai conteneau. Era un tablou viu și adânc mișcător, văzând solidaritatea și munca frățască ce o dezvoltau acești 60 de soli ai dezvoltării sociale... La fiecare tact furnica pare-că grăbit sângele nostru și ne electriza cu putere zguduitoare cuvintele: „Din coapsa Daciei și a

Romei în veci s'ar naște pui de lei!”... Desigur multora li s'a trezit la viață conștiința națională îmbrăcându-se cu energia ce se impune fiecăruia în vâltoarea sgomotoasă a zilelor de azi.

Doamna Nora Hosszu, o pianistă apreciată în viața noastră muzicală și de astădată a turnat în piesele ce le-a executat tot focul, tot temperamentul cu care natura a înzestrat-o. Piese „Grand Vals” și Rigoletto — le-a interpretat în cadrele artei celei mai perfecte, și cu atâta farmec și dragălașie s'a deslănțuit o futună de aplauze.

Ce să spun despre dșoara Delia Plopu, când simțirea e mai adâncă decât graiul... Cine n'a rămas emoționat de frumuseța și dulceața vocii dșoarei Plopu cântând aria Rosinei din Barbierul de Sevilla și Zingarella?... Dșoara Plopu cu o voce dulce și duioasă începe cântarea... te atrage la sine... te poartă cu ea... apoi se înalță cu multă măestrie ducându-te cu sine în registrele de sus în „Grădina măreața a trilurilor” ei... acolo te îndrăgosteste... A cântat încă câteva doine populare cu multă gingășie și frumusețe. Am rămas încântați de prestațiunile dșoarei Plopu, dar totodată regretăm, că așa de rar avem fericirea a o asculta!

Doamna Lucia Dr. Zigre a acompaniat la pian pe dșoara Plopu cu multă rutină și pricepere. O parte mare a aplauzelor căzute pe dșoara Plopu desigur că-i compet și doamnei Dr. Zigre.

Din nou urcă podiul „Hilaria” executând cântările bisericești: Sfânt-sfânt și „Heruvicul” de Muzicescu. Aici corul a scos în relief toate nuanțele fine și pline de evlavie cari caracterizează „frumos”-ul acestor cântări. La concertele noastre numai ici-colo se iau în program cântări bis., eeeace e greșit, deși în cele mai multe se ascutnd taine artistice nedescoperite încă de bagheta dirigentului. A interpreta fidel compoziții bisericești de ale lui Muzicescu, însemnează a te avânta pe un pedestal mai înalt muzical, și că „Hilariei” i-a succes aceasta, avem să mulțumim și să felicităm în primul rând pe agiul dirigent Nicolae Firu, care cu multă iscusință și muncă devotată a scos la iveală „frumos”-ul din „frumos”.

Tot așa de bine a cântat „Hilaria” „Negruța” una dintre mărgăritarele compozitorului I. Vidu. Solo de tenor l'a cântat d. Dr. Ioan Solomon, un cunoscut și probat cântăreț al nostru. La cererea publicului piesa s'a repetat.

Ca punct de forță balada „Mama lui Ștefan cel Mare” executată de „Hilaria” cu acomp. orchestrei militare, ne-a electrizat. Așteptăm cu respirația oprită terminarea introducerii orchestrei, ca apoi corul să intre falmic în tactul muzicei, desvâindu-ne sentimentele alese de cari a fost condus geniul muzicei noastre—maestrul G. Dima — la plămădirea acestei cap d'opere. Interpretarea întregii balade s'a efectuat în condițiile cele mai bune, cu multă atențiune și cunoștință de cauză. Partile de solo au fost puse în mâinile cele mai vrednice și dibace.

Doamna Lucreția Dr. Pășcuțiu în rolul „Mamei” ne-a impresionat adânc. Doamna Pășcuțiu are o voce frumoasă de sopran, duioasă și mlădioasă, cu toate nuanțele fine și catifelate, are o școală escelentă, care a eșit la iveală cu deosebire în exclamația „Mergi la oștire pentru țară mori și-ți va fi mormântul încoronat cu flori”. Aici ne-a ridicat cu sine pe culmi înalte și fermecătoare.

Sonoritatea vocii dnei Pășcuțiu precum și arta cu care își știe modula vocea în toate registrele — deopotrivă — ne-a transpus în fața unui concert sublim. A fost apreciată după vrednicie cu ovațiuni sincere și aplauze frenetice.

Părintele Vasile Popovici cântând solo lui Ștefan, ne-a desvâlit cu mult simț durerile celui ce cere scăpare în fața urgiei păgânilor cari îl urmărește. D. Popovici are o voce puternică și voluminoasă de tenor, care satisface pe deplin și exigențele cele mai rafinate muzicale.

Corul a fost de asemenea la locul lui, puternic și expresiv acolo, unde trebuia să fie.

Și acum mă opresc puțin la dirigentul Nicolae Firu. Munca ce a desfășurat-o acest însuflețit și harnic propoveditor al muzicei noastre a fost încoronată cu cele mai desăvârșite succese. Intradevăr a fost o muncă mare a preda balada grea a lui G. Dima cu un cor tânăr. Fap-

tul acesta are să-l împinteneze în viitor cu atât mai mult, cu cât știe, că elementele cari compun reuniunea „Hilaria” sunt de prima forță.

După concert s'a încins joc până în zori în marginile unei animații de nedescris.

De încheiere amintesc, că s'au oferit 4 prefrumoase buchete cu flori doamnei Lucreția Dr. Pășcutiu, Lucia Dr. Zigre, Nora Hosszu și doșoarei Delia Popu și tuturor coriștilor câte un buchetăș.

Iată farmecul nopții de 26 Februarie, care etern va avea sălaş în inimile noastre.

„Vigil”.

Telegrame primite noaptea.

— Serviciul nostru special. —

Rusia amenință cu războiu.

Budapesta, 3 Martie. Corespondența internațională maghiară află acum noaptea din Berlin: „Kölnische Zeitung” a primit din cercuri bine informate știrea, că statul major al Rusiei a hotărât să mobilizeze armata în patru puncte strategice din cele mai însemnate și anume: la granițele austro-ungare, la granițele germane, în Finlanda și în Caucaz. Se crede la Berlin că mobilizările aceste sunt numai de probă, dar știrea a consternat în cel mai mare grad atât cercurile politice cât și opinia publică a imperiului german.

Stokholm, 3 Martie. Știrea despre mobilizarea armatei rusești a fost primită și aici și confirmată dela locurile competente. Ea a stârnit o vie neliniște pretutindeni în țară.

În cercurile politice se crede, că războiul poate să izbucnească pe neașteptate.

Impăratul Wilhelm la Viena.

Berlin, 3 Martie. În cercurile politice se urmăresc cu viu interes pregătirile ce se fac în vederea plecării împăratului Wilhelm la insula Corfu, locul de vilegiatură predilect al familiei imperiale.

Viena, 3 Martie. Ziarul „Fremdenblat” oficiosul ministerului de externe austro-ungar află că împăratul Wilhelm va sosi în 23 Martie n. la Viena, unde va vizita pe împăratul Francisc Iosif. Vizita va avea un caracter pur particular și împăratul Wilhelm va părăsi încă în aceia zi Viena.

Călătoria prințului de Wied.

Durazzo, 3 Martie n. Viitorul domnitor al Albaniei, prințul de Wied e așteptat aici pe Sâmbătă. Au sosit în oraș deputații din țara întreagă și din străinătate.

Orașul se pregătește de mare sărbătoare. Pavoazarea străzilor s'a început.

Revoluția din Epir.

Paris, 3 Martie. Se telegrafiază din Ianina: Mișcarea revoluționară din Epir s'a întins în țara întreagă. Au fost pornite spre miazănoapte trenuri cu proviziuni alimentare, destinate așaziselor „batalioanelor sfinte”.

În părțile sudice stările sunt cu adevărat înspăimântătoare.

Bomba dela Fiume.

Viena, 3 Martie. Dela poliția orașului Fiume s'a primit aici telegrama, că azi seara au fost arestați acolo doi indivizi, dovediți ca implicați în atentat.

Numele lor se ține în secret și împrejurarea aceasta impacientează opinia publică.

INFORMAȚIUNI

Arad, 3 Martie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: schimbarea temperaturii, în unele locuri ploii.

Prognostic telegrafic: frig.

Temperatura la amiazi a fost: + 3.2 C.

„Ardelana” din Orăștie pentru monumentul Vlaicu. Din Orăștie ni se anuntă: Banca „Ardeleana” a votat 500 cor. pentru monumentul Vlaicu.

Bomba din Fiume. O detunătură a pus, ieri noapte, între orele 11 și 12, în picioare întreg orașul Fiume și împrejurimea lui. Detunătura a fost atât de puternică încât a alarmat și poliția din Terzatto și din Susak, cari neliniștite au întreat imediat pe cale telefonică poliția din Fiume asupra cauzei columnei de foc ce au văzut-o ridicându-se deasupra orașului Fiume și a detunăturii oribile ce a însoțit-o.

În 3 Octomvrie 1913, după suspendarea autonomiei orașului Fiume și disolvarea raprezentanzei, tot noaptea între orele 11 și 12, o asemenea detunătură a deșteptat din somn pe locuitorii speriați ai orașului Fiume. Atunci bomba fusese pusă în fereastra arhivei din palatul guvernului din Fiume. Arhiva guvernului a fost atunci aproape total devastată și se bănuia că scopul atentatului ar fi fost nimicirea listei alegătorilor pentru raprezentanza fiumană. Primul atentat n'a avut victime. Adevăratul motiv al primului atentat nu s'a putut constata cu siguranță nici azi, deși erau bănuite societățile secrete iredentiste.

Bomba aruncată ieri în grădina guvernului probabil că e în legătură cu atentatul din Octomvrie.

Sâmbătă au avut loc în Fiume alegerile pentru raprezentanza fiumană. În zilele înainte de alegeri, guvernorul contele Wickenburg a primit vre-o 20 scriori anonime, în care era amenințat.

— *Dacă n'a fost destul prima bombă* — se spune într'o scrisoare, — *va veni a doua și apoi celelalte...*

În urma acestor scrisori de amenințare palatul guvernului era păzit ziua-noaptea de poliția orașenească și de mai mulți detectivi ai poliției de graniță. Cu toate aceste măsuri de precauțiune și siguranță, luate de poliție, ieri noaptea, a fost aruncată bomba în grădina guvernatorului dinspre strada Via Bounarotti, în față cu palatul arhiducelui Iosif.

Poliția, sosită imediat la fața locului, începând ancheta, a constatat că a fost aruncată o bombă de mână cu un diametru de 4 centimetri și învelis de oțel de un centimetru grosime și umplută cu cuie și bucățele de sârmă. Bomba a căzut la vre-o treizeci pași de locuința guvernatorului, dar căzând pe pământul sărat al grădinei i s'a paralizat efectul devastator. Explozia n'a avut nici o victimă și nici în obiecte n'a făcut o pagubă mai mare.

Un inginer, a depus în fața poliției că se afla pe timpul exploziei aproape de grădina palatului. El afirmă că a văzut cum o fâșie de foc a strălăit aerul, venind din grădina arhiducelui. Atentatorul ar fi aruncat prin urmare bomba din grădina arhiducelui Iosif.

Cele două persoane susționate și deținute ieri imediat după explozie, s'au legitimat și poliția le-a redat iarăș libertatea.

Ziarele de azi dimineața din Fiume scriu că întreg atentatul ar fi o comedie numai, pusă la cale de guvern, pentru ca să aibă motiv pentru statificarea poliției. Guvernorul Wickenburg a protestat și a respins indignat aceste bănuile.

Prigonirea postumă a lui Tolstoi. Se anunță din Moscva cu data de azi: Poliția a făcut ieri

o minuțioasă perchiziție domiciliară în casa lui contelui Tolstoi la Iasnaja Polnaja.

Autoritățile au interzis în țara întreagă colectele pentru înălțarea unei statui marș dispărut.

M. S. regele României comandant al unui regiment spaniol. M. S. regele Carol al României a primit din partea regelui Spaniei, o scrisoare prin care-l face cunoscut că a fost numit cap al regimentului 2 de geniu din armata spaniolă. Exc. Sa Don Manuel Muredo Y Corbiel, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar Spaniei, a avut onoarea a înmâna M. S. regelui Carol această scrisoare.

Jocuri de războiu împotriva Rusiei. Azi au fost terminate în Viena jocurile de războiu cari au luat parte afară de comandanții și puritorii de armată la vre-o 200 de generali. Știrea telefonică din Viena pune într'o lumină foarte caracteristică situației externe, aceste „jocuri”. Se afirmă că baza jocului de războiu a fost un memoriu al inspectorului de armată generalul Auffenberg care accentuiază necesitatea unei schimbări a trupelor dela granița nord-estică a monarhiei.

Planul lui Auffenberg pleacă din evenimentele a unui războiu cu Rusia și ia ca bază o concentrare a trupelor rusești în fața Varșoviei, armata monarhiei ar trebui să spargă zidul trupelor rusești și să înainteze spre Moscova.

Știrea despre acest „joc de războiu” al generalilor e cu atât mai semnificativă cu cât în timpul din urmă întreagă presa monarhiei s'a foarte agitată coloane întregi despre mobilizările și pregătirile de războiu ale Rusiei împotriva monarhiei.

Concertul dnei Lucia Cosma la Ateneul Român din București. Ni se anunță din București: De mult, de pe vremea Marioarei Șeinescu, ne-a fost dat să auzim o voce mai caldă, mai dulce, mai modulată între artistele române, aceea pe care am ascultat'o cu atâta dragoste Vineri seară la Ateneul Român.

Duioșie de gitară care pătrunde până în cele mai ascunse cute ale sufletului — privilegiul toarea noastră își merită titlu cu care a înmănat'o opinia publică de pretutindeni.

Un timbru eminent distins, de o fineță și o întindere în registru care uimește, dna Cosma ne-a redat **aria clopoțelilor din Lakme** cu perfectiunea și tehnica celei mai desăvârșite artiste.

Toată finețea cântului, tot secretul ondulărilor dificile, toată tehnica și toată subtilitatea trilarilor, tot ce alcătuiește în sfârșit „perfectiunea” în executarea unei piese muzicale, le întruie dna Cosma cu prisosință. Dar câtă armonie, câtă simțire și mai ales câtă viață.

Dela dificila „Arie” din „Lakme” și până la ușoarele dar distinsele arii populare, e o gașă întreagă, un șir nesfârșit de nesfârșite subtilități pe care dna Cosma le-a redat cu vocea deși delicată, totuși încântătoare și perfectă prin școala superioară ce posedă.

În emisiune, cea mai justă podoabă de mare, în agilitate, cea mai neînchipuită bogăție iată ceace posedă caracteristic dna Cosma.

A fost, într'un cuvânt, răpirea involuntară a tuturor sufletelor ce au ascultat'o, transportate fără voie în lumea simțirii celei adevărate care nu obișnuim să trecem așa ușor.

Celorce au obiceiul să se entuziasmeze ușor față de tot ceiace e străin, le putem reamanda cu tot sufletul nostru vocea dnei Cosma, care a dovedit odată mai mult că poate alături de marile cântărețe.

Să trăiască!

Și de va înțelege sensul cuvintelor noastre nu va uita pe Români, cel puțin odată pe an.

Ka 12.

Teleton Nr. 467.

Kardos Gyula,

ea mai mare fabrică de trăsuri sudungară cu putere electrică TEMESVÁR-GYÁRVÁROS, Haromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de instruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Card funebre, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate.

In amintirea lui Eminescu. Ni se anunță din Iași: S'a luat inițiativa de a se convoca la o consfățuire, ce va avea loc în cursul lunii Martie, pe foștii membri ai „Junimeii”, pe colaboratorii „Convorbirilor Literare” precum și pe toți scriitorii cari au scris ceva despre viața dlui Eminescu, pentru a stabili programul comemorării lui Eminescu în ziua de 15 Iunie v., când se împlinesc 25 ani dela moartea poetului.

E vorba ca această serbare să aibă loc în grădina Copou, lângă teiul lui Eminescu.

† **Constantin Grigoriu.** Ni se anunță din București, că *Constantin Grigoriu*, directorul trupei de operetă, a succumbat ieri, Luni, noapte în urma erumiei declarate.

Defunctul lasă nemângăiată pe dna Grigoriu, născută Șerban, directorul oficiului de vânzare a hârtiei și trei copii mici. Averea defunctului se urcă la jumătate de milion.

Odihnească în pace.

Criminalii dela Alba-Iulia osândiți la ștreang și la pușcărie. Ni se telegrafiază din Budapesta: Faimosul parcid Gheorghe Rozor, care a apelat la curtea de casație sentința de moarte adusă de tribunalul din Alba-Iulia, n'a scăpat de pedeapsa prea meritată. Curtea de casație (Curia) a aprobat azi sentința tribunului în ce-l privește pe Rozor, iar privitor la complicel acestuia numit Gheorghe Purcariu, a hotărât să agraveze sentința schimbându-o în 15 ani de pușcărie, în loc de 6.

Curtea de casație s'a constituit apoi în consiliu de grațiere, dar hotărârile aduse de ea în această calitate nu s'au dat publicității.

A apărut: „Domnul Notar” dramă în 3 acte din viața ardelenescă de Oct. Goga, care s'a jucat Duminecă seara cu un splendid succes la Teatrul Național din București. Prețul cor. 2.— (+ 10 fil. porto). Se află de vânzare la librăria „Concordia” în Arad.

Bande bulgare în Macedonia. „Südslavische Rundschau” din Viena află din Belgrad:

Știri din Sofia anunță că numeroși ofițeri din garnizoanele bulgare au fost chemați la ministerul de război și de aci trimiși la Varna unde li s'au eliberat pașapoarte false pe numele unor negustori macedoneni. Cu ajutorul acestor pașapoarte ofițerii au trecut în Albania de sud unde vor organiza bande, iar la primăvară vor năvăli în Macedonia greacă și sârbească.

x **Reticule elegante de mătăsă p. femei,** garnituri pentru călătorie, geamantane, pungii, articlile de toaletă, asortiment foarte bogat și prețuri foarte ieftine la firma HEGEDÜS. He 1891

x **In atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann** pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Mi 1621)**

x **Primul depezt român de pian și armoniuri, T. POPOVICI, Sibiu (Nagyszeben)** strada Cisnădiei 7, ofere onoratului public român pian, pianine și armoniuri din cele mai bune fabrici din străinătate în toate execuțiile cu prețurile cele mai favorabile pe lângă împachetare (ladă) gratuită și transport franco. Plătire în rate mici. Cereți catalogul depositului.

x **Faci mare economie de bani!** dacă pregătești acasă din esență rom, licher, cognac și rachiu: Esență de rom 40 fileri; Esență de licher 50 fileri; Esență de cognac 40 fileri; Esență de rachiu 30 fileri. Instrucțiune pentru modul de întrebuintare gratis. 1 litru de rom englez veritabil cu sirop de ananas sau vanilie, cu o cutie de tea numai 2 cor. 40 fileri. — Prețurile romurilor cumpărate dela societatea funcționarilor per litru 3 și 5 cor. **Ceaiuri veritabile rusești și chineze** per decagram 8, 10, 12, 16 și 20 fileri, ori în pachete originale. **Prețuri speciale:** 1 litru cognac cor. 3.—; 1 litru rachiu de droidii cor. 2.40; 1 litru rachiu de prune cor. 3.—; 1 litru licher orice soi cor. 3.—; 1 litru spirt denaturat 96% cor. 2.60. Comandele po-

ștale se expediază imediat. — De vânzare la **FEKETE MIHÁLY, drogheria la „Inger”, Marosvásárhely,** vis-à-vis de Transsylvania. — Șampanii și vinuri. Ciocolată. Prăjituri pentru ceai. (Fe 1523.)

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 3 Martie.

Grâu pe Aprilie	12.60
Grâu pe Maiu	12.54
Grâu pe Octomvrie	11.30
Secară pe Aprilie	9.39
Secară pe Octomvrie	8.68
Ovăș pe Aprilie	7.76
Ovăș pe Octomvrie	7.80
Porumb pe Maiu	6.93

POȘTA REDACȚIEI.

E. Marginean, Sibiu. Locuiește în Beiuș. Mai mult nu știu. Poate e destul atâta.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

T. U. Gurabarză. Am primit 7 cor. ca abonament până la 15 Maiu 1914.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ—KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătiri în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă.

(97—)

O FABRICĂ DIN BUCUREȘTI

Caută un funcționar

Se cere: cunoștințe comerciale generale, cunoștință perfectă în scris și vorbit a limbilor germană și română, etate 20-25 ani, necăsătorit, român, serviciu militar îndeplinit.

Oferte sub „DURABIL” la Administrația ziarului. Fa 1900—5

UN

CANDIDAT DE ADVOCAT

cu practică bună află aplicare momentană în cancelaria avocatului **Dr. Dionisie Roman, Mediaș (Medgyes).** (Ro 1897)

Pentru filiala noastră din Csácsa se caută

un tânăr român

care să posadă limba maghiară și română.

Ceice posed eventual și alte limbi vor fi preferiți.

Salariu începător 150 cor. lunar.

Ofertele, — cu copii asupra documentelor ce nu vor fi remise, — sunt a se adresa la:

Norddeutscher Lloyd és Missier F.

BUDAPEST, Kerepesi-ut 1.

(No 1899)

Domnișoară

franceză caută lecțiuni la familii mai bune. A se adresa administrației ziarului. Ho 1895—

Vând 131 jughere

de pământ arător în apropierea Aradului nemijlocit lângă gară. Dr. VICTOR HOTĂRAN, avocat ARAD, str. Karolina nr. 7. Telefon 843.

Ho 1894—

Bătăturile,

în 1907

scortogenia pielii, necrozii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată 1 coroaă 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacia la „COROANĂ” în Győr.

È în interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrate de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főhe ceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.), Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str.

Kossuth nr. 45.

(Fi 1866—25)

Pruni bosnieci

„Regina Balcanilor”, —

„Regina Bosniei” și —

„Țarul Dușan”.

ultoi puternici, de doi-trei ani, încercați în Bosnia, varietățile cele mai nobile și cu poamele cele mai mari, oferă

Savo T. Kojdici

în Brčko (Bosnia).

Cunoscutul meu stabiliment de pruni și școala mea de pruni se găsește în cel mai splendid ținut cu pruniște din Bosnia. Premiat cu prima diplomă a guvernului țării bosniachertegovinean, precum și la expoziția din 1896 dela Budapesta, în 1898 la Viena cu medalia de argint, în 1900 la expoziția universală din Paris, în 1910 cu medalia de aur în Serajevo, și în 1912 în Brcko.

50 bucăți, ultoi puternici, pe ales, de 3 ani cor. 50 ambalaj franco, gara Brcko (Bosnia)

Prune fine uscate în lăzi de câte 5 chlg. cor. 6.— dela Brcko.

(Ko 1841—20)

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahar curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth*, *Nestlé*, *Kufeke*, *Theinhardt*, *Phosphatine*. — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

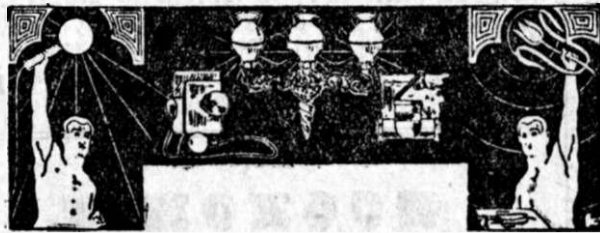
Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”

BISERICA-ALBĂ, (Fehértemp'om) str. Târgului nr. 58.
(Do 763)

INGINER

CAROL GRAEFF,
birou tehnic și întreprindere de instalațiuni
Bistrița, (Besztercze) str. Ungur nr. 25

Execută lucrări pentru luminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab, apaducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. — Liferează motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. — Execută schițe, proiecte prospecte și socoteli de rentabilitate.

Magazin permanent de totfelul de lampe electrice și material de instalațiuni.
Proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligamente.

Plătiri în rate! Ga 1849 Condițiuni favorabile de plătire! Plătiri în rate!
Pentru lucrările executate garanție pe mai mulți ani. :: Intreprinderea aceasta nu e provizorie.

Krisztián József és Fia

fabricanți de lumini de ceară, cel mai mare stabiliment peste Dunăre pentru încălzirea ceret. Magazin de oleu de arș, țâmbile și altele necesare — pentru biserică.

PÉCS,

Szigetesi-ország nr. 3.

Prima: József-utca nr. 9.

Telefon nr. 424.

Oferim on. d. preți și curatori bisericesti excelente și renumitele noastre lumini din ceară curată de albine, executate sub îngrijirea noastră personală.
Prețuri moderate.

nală din cel mai excelent material. — Productele noastre sunt întrebuințate de către numeroase catedrale și vre-o 300 de biserici parohiale.

K 1384

Prețuri moderate.

Iusztin József,

măsar p. clădiri și mobile

Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) Hunyadi-ut 6.

Pregătește orice lucrări din acest ram, atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserici, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau combinație proprie.

Prețuri convenabile.

Ja 1549

Serviciu coulant se garant.

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietri monumentale, după orice fotografii.
FI 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

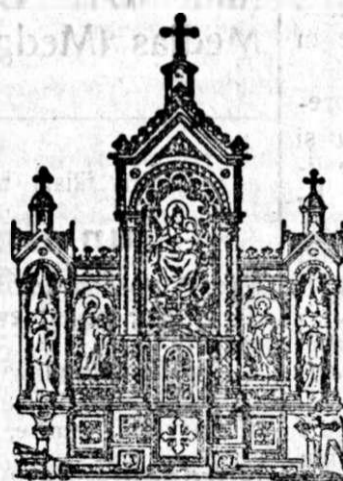
Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

FRANZ FROHMAN

LUGOS, strada Bonnáz nr. 10.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc., precum și armonizarea (încordarea) pianelor o execută excelent.
Gramofoane, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. — Reparaturile se execută conștiințios și artistic.
(F 1316)

În mai multe rânduri decorat. :: Fondat în anul 1884

Heckenast János

constructor de altare, sculptor și arhitect. Restauratorul diecezei de Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimis gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii. Primeste spre aurire tot ce se ține de arhitectură.
bransă He 1402

Prețuri moderate. :: Condițiuni favorabile de plătire.

**CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA**

CONCORDIA

**TELEFON
NR. 750.**

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

**TELEFON
NR. 750.**

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă.**

**Prețuri
moderate.**

Mii de inși

binecuvântă mijlocul nutritor de întărire

„Kárpátia“

care în decurs de 3—4 zile încetează cea mai crâncenă tuse.

„KÁRPÁTI” e un mijloc excelent contra boalelor de astmă, răgușeală, constipație, precum și la boale de gât, — plămâni și stomac.

Efect sigur, deja la prima încercare.

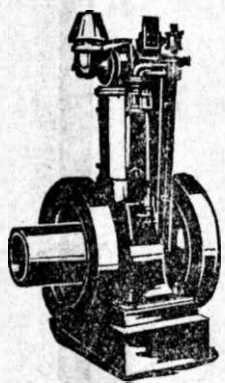
1 sticlă de 350 grame cor. 3.— 1 sticlă de 700 grame cor. 5.—

De vânzare la:

Victor Hosszu, Brașov

str. Claustrului Nr. 16.

Ho 1846—30

Szegő Ferencz

és Társa

gépkereskedelmi vállalata

BUDAPEST,

V. Szabadság-tér 17.

(Tőzsdepalota).

Agencia principală în Ungaria a fabricii de motoare sistem „Teco” a firmei Tobler et Co. din Berlin. Motor cu benzină, excelent cu patru pârle fără ventil.

Cele mai noi stabilimente de motoare pentru absorbirea gazurilor și motoare-Diesel.

Garanta cea mai mare. Condițiuni favorabile de plată. Cereți catalog. Se 1822

Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai moderne juvaericele atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezașie de 10 ani cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János,

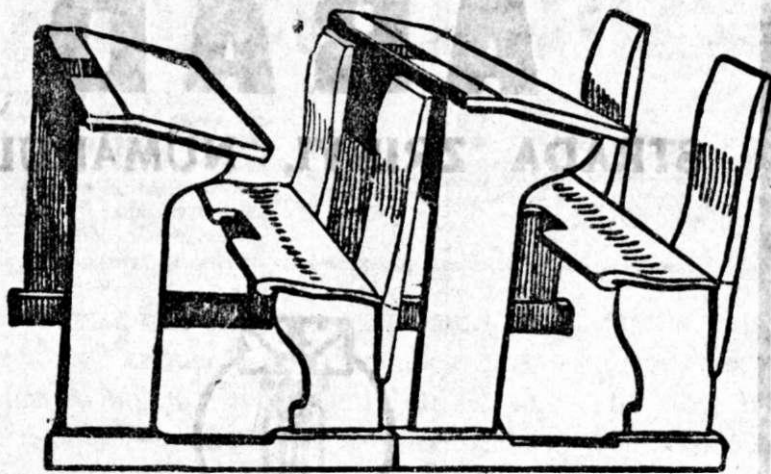
orologier în Szeghedin (SZEGED).

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari li cer cu provocare la ziarul „Românul”, (adecă scriu că a cett
„ anunțul în „Românul”).

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

CORNEL JUCU

mare stabiliment pentru aranjamente moderne de școale și birouri.

LUGOS,

strada Hunyadi nr. 11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ja 762

Hoffmann Sándor, magazin de dantele

ARA D, numai în Andrássy-tér numărul 20. (palatul Fischer Eliz).

Ciorapi de mătăsă în culoare neagră, și altă culoare.

Mănuși groase în orice culoare, 50 fileri.

Au sosit voalurile „TANGO”, în orice culoare.

Ciorapi de școală calitate excelentă, dela 37 fl. în sus.

Mare hală de dantele până la finea lui Martie

dantele fine de malin, rüché, broderii, funde, țesături de dantele, gulere de dantele, asortiment foarte bogat, prețuri foarte moderate. Decoruri pentru haine, blane și totfelul de achisite p. cusătoare și p. casă, tivituri de blană 1.60 metru în orice culoare.

TRUSOURI P. PĂPUȘE. Perine lungi p. botez, cu broderie 2.—, 3.—, 4.— cor. Perine lungi p. botez, cu broderie elvețiană 5.—, 6.—, 7.—, 9.— cor. Plapume pichet, cu broderie elvețiană 4.—, 5.—, 6.—, 7.— cor. Cămăși p. păpușe, rochuri patente, tetrapelence, lepedeie de gumă, cu prețuri foarte moderate — Vânzare excepțională de albituri pentru femei. — Broderii fine de gaz și materii de dantelă în rămășițe cu prețuri foarte ieftine.

Ho 1386

Roș să priviți vitrinele mele

Broderii dela 10 fileri în sus.

Dantele fine de ață, 1 m. 27 fl.

Funde late, de 2500 m. 1 m. 48 fl., în orice culoare.

Gamașe cu nasturi p. femei și bărbați.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE CASĂ DE CLAVIRE ESTE A LUI

RANZ și ALBERT RENNER

TIMIȘOARA-JOSEFIN
strada HUNYADI nr-ul 12.

MARE ASORTIMENT DE
PIANE, PIANINE ȘI HARMONI
: CALITATEA CEA MAI BUNĂ.

Prețuri ieftine.

Preturi ieftine